PRZEGLĄD NOTARJALNY

ORGAN NOTARJATU POLSKIEGO

DWUTYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM ZAWODOWYM I ZAGADNIENIOM PRAWNYM Z DZIEDZINY TEORJI I PRAKTYKI NOTARJATU

TREŚĆ Nr. 10 — 1933 r.:

NINIEJSZY NUMER, JAKO SPECJALNIE POŚWIĘCONY PRAWU O NOTARJACIE, ZAWIERA 32 STR.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Kapucyńska 6, gmach Hipoteki, pokój Nr. 28, telefon 257-81.

Godziny dla interesantów: od 10-ej rano do 1-ej po poł.

Rękopisów redakcja nie zwraca.

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Prenumerata: miesięcznie — 2 złote, kwartalnie — 5 złotych, rocznie — 20 złotych.

Ogłoszenia: strona — 200 zł., 1/8 str. — 30 zł., 1/16 str.—20 zł., drobne — 20 gr. od wyrazu.

Konto P. K. O. 1.372 (Zrzeszenie N. i P. H. Zarząd Główny)

Cena numeru — 1 złoty.

Nr. 10. **WARSZAWA, PAŹDZIERNIK — II, 1933 r.** **Rok XII.**

PRAWO O NOTARJACIE

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. ogłoszone w Nr. 84 Dziennika Ustaw, poz. 609.)*

Część pierwsza
USTRÓJ NOTARJATU
Rozdział I.
POSTANOWIENIA OGÓLNE.

Art. 1.

Notarjusz jest funkcjonarjuszem publicznym, powołanym do sporządzania aktów i dokumentów, którym strony obowiązane są lub pragną nadać znamię wiary publicznej, oraz do spełniania innych czynności, zleconych mu przez prawo.

ROZMIESZCZENIE SIEDZIB.

Art. 2.

Liczbę notarjuszów oraz ich siedziby w okręgu każdego sądu okręgowego oznacza Minister Sprawiedliwości w drodze rozporządzeń.

ZAKRES TERYTORJALNY.

Art. 3.

§ 1. Notarjusz pełni swe czynności w okręgu sądu okręgowego, w którym ma siedzibę, bez względu na miejsce zamieszkania osób i położenie miejscowości, których dana czynność dotyczy.

§ 2. Czynność, zdziałana przez notarjusza poza okręgiem sądu okręgowego, nie ma mocy czynności notarjalnej.

JĘZYK URZĘDOWY.

Art. 4.

§ 1. Językiem urzędowania notarjatu jest język polski.

§ 2. Używanie innych języków określają przepisy szczególne.

PIECZĘĆ I WYNAGRODZENIE.

Art. 5.

Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości określą:

1) wzór pieczęci z godłem państwowem, jakiej używać mają notarjusze i organa izb notarjalnych;

2) wynagrodzenie notarjuszów za wykonywanie poszczególnych czynności.

Rozdział II.
OBJĘCIE I ZMIANA STANOWISKA NOTARJUSZA.

MIANOWANIE.

Art. 6.

Notarjuszów mianuje Minister Sprawiedliwości.

Art. 7.

Na stanowisko notarjusza może być mianowany ten, kto:

1) posiada obywatelstwo polskie i korzysta w pełni z praw cywilnych i obywatelskich,

2) jest nieskazitelnego charakteru,

3) ma trzydzieści lat ukończonych,

4) włada językiem polskim w słowie i piśmie,

5) ukończył uniwersyteckie studja prawnicze z przepisanemi w Polsce egzaminami,

6) odbył aplikację notarjalną,

7) złożył egzamin notarjalny.

Art. 8.

§ 1. Od aplikacji i egzaminu notarjalnego wolne są osoby, które pozostawały co najmniej pięć lat na stanowiskach sędziów i prokuratorów.

§ 2. W przypadkach wyjątkowych może być mianowany na stanowisko notarjusza ten, kto ze względu na kwalifikacje osobiste i działalność w służbie publicznej daje rękojmię należytego wykonywania obowiązków notarjusza; osoba taka powinna złożyć uprzednio egzamin notarjalny, a przed jej mianowaniem należy nadto uzyskać zgodę Prezesa Rady Ministrów.

OBJĘCIE STANOWISKA.

Art. 9.

§ 1. Notarjusz powinien zgłosić się w celu objęcia stanowiska do prezesa właściwego sądu okręgowego w ciągu dni czternastu od dnia otrzymania urzędowego zawiadomienia o mianowaniu.

§ 2. Notarjusz, który przechodzi z jednego stanowiska notarjalnego na drugie, tudzież osoba, która przechodzi z innego stanowiska w służbie państwowej na stanowisko notarjusza, powinni zgłosić się celem objęcia nowego stanowiska w ciągu dni czternastu od dnia zwolnienia od obowiązków poprzednich.

§ 3. Nieusprawiedliwione niezgłoszenie się w terminie daje Ministrowi Sprawiedliwości prawo do unieważnienia nominacji.

PRZYSIĘGA.

Art. 10.

§ 1. Obejmując stanowisko, notarjusz składa wobec prezesa sądu okręgowego przysięgę według roty następującej:

„Pomny dobra Państwa i godności powierzonego mi stanowiska, przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu i Wszechwiedzącemu, że obowiązki notarjusza spełniać będę zgodnie z prawem i słusznością, władzom przełożonym okazywać będę posłuch i poszanowanie, a w postępowaniu swem kierować się będę zasadami honoru i uczciwości".

§ 2. Notarjusz, przechodzący z jednego stanowiska notarjalnego na drugie, ponownej przysięgi nie składa.

PRZENIESIENIE I ZWOLNIENIE.

Art. 11.

§ 1. W razie zwinięcia stanowiska notarjusza w określonej miejscowości Minister Sprawiedliwoś-

*) Podtytuliki, wydrukowane kursywą nad poszczególnemi artykułami, dodane dla przejrzystości przez Redakcję. — Tekst pełny z wyjątkiem art. 148 o zmianach w ustawie o opłatach stemplowych.

ci przenosi do innej miejscowości notarjusza, który zajmował to stanowisko.

§ 2. W razie zmniejszenia liczby stanowisk notarjuszów w określonej miejscowości Minister Sprawiedliwości przenosi na inne miejsce ilość notarjuszów, przekraczającą normę ustalonych dla danej miejscowości stanowisk notarjalnych.

Art. 12.

§ 1. Minister Sprawiedliwości zwalnia notarjusza ze stanowiska:

1) na własne żądanie,

2) gdy z powodu ułomności cielesnej albo z powodu upadku sił fizycznych lub umysłowych stał się trwale niezdolny do służby,

3) w razie utraty z mocy wyroku sądowego praw cywilnych lub obywatelskich, albo ograniczenia w korzystaniu z tych praw,

4) wskutek wyroku dyscyplinarnego.

§ 2. Tryb postępowania przy zwalnianiu notarjusza w przypadkach, wymienionych w § 1 pkt. 2, określi rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości.

§ 3. Minister Sprawiedliwości może dla dobra służby przenieść notarjusza na inne miejsce na wniosek rady notarjalnej lub na wniosek prezesa sądu apelacyjnego. Przed wydaniem zarządzenia o przeniesieniu należy dać notarjuszowi możność złożenia wyjaśnień.

Rozdział III.

OBOWIĄZKI I PRAWA NOTARJUSZÓW.

Art. 13.

Notarjusz powinien spełniać swe obowiązki zgodnie z prawem i sumieniem, oraz strzec powagi i godności swego stanowiska.

TAJEMNICA ZAWODOWA.

Art. 14.

§ 1. Notarjusz obowiązany jest zachować w tajemnicy okoliczności, o których powziął wiadomość ze względu na swoje stanowisko.

§ 2. Obowiązek zachowania tajemnicy ustaje w przypadkach, prawem przewidzianych, oraz gdy notarjusz składa zeznania jako świadek przed sądem.

INCOMPATIBILITAS.

Art. 15.

§ 1. Notarjuszowi nie wolno obok piastowanego stanowiska zajmować żadnego urzędu państwowego, z wyjątkiem stanowisk: profesora, docenta lub lektora w szkołach akademickich, jeżeli zajmowanie takiego stanowiska nie przeszkadza w pełnieniu obowiązków urzędowych.

§ 2. Notarjusz, wybrany na posła do Sejmu Rzeczypospolitej lub członka Senatu, otrzymuje od prezesa sądu apelacyjnego urlop na czas trwania mandatu oraz upoważnienie dla jednego z asesorów notarjalnych okręgu sądu apelacyjnego do zastępowania go w tym czasie.

ZAJĘCIA UBOCZNE.

Art. 16.

Notarjuszowi nie wolno oddawać się zajęciom ubocznym, któreby przeszkadzały w pełnieniu jego obowiązków urzędowych albo nie licowały z powagą lub godnością jego stanowiska. Nie wolno mu w szczególności zajmować się handlem, przemysłem i pośredniczyć w interesach.

Art. 17.

O zamiarze oddania się zajęciu ubocznemu notarjusz obowiązany jest zawiadomić prezesa sądu okręgowego, który, po zasięgnięciu opinji rady notarjalnej, rozstrzyga ostatecznie, czy dane zajęcie podpada pod zakaz art. 15 lub 16.

KANCELARJA.

Art. 18.

§ 1. Notarjusz może mieć jedną kancelarję i tylko w swej siedzibie urzędowej.

§ 2. Prezes sądu okręgowego może w razie potrzeby zarządzić, aby notarjusz w dni oznaczone pełnił czynności w określonej miejscowości, położonej poza jego siedzibą urzędową. Przed wydaniem zarządzenia prezes zasięgnie opinji rady notarjalnej.

Art. 19.

§ 1. Notarjusz powinien być czynny w kancelarji w dni powszednie przynajmniej w ciągu 7 godzin, które dla całego okręgu sądu apelacyjnego oznaczy prezes sądu apelacyjnego, po wysłuchaniu opinji rady notarjalnej.

§ 2. W miarę potrzeby notarjusz sprawuje czynności w godzinach urzędowych poza kancelarją.

§ 3. W przypadkach nie cierpiących zwłoki notarjusz może być czynny także w godzinach pozaurzędowych oraz w dni niedzielne i świąteczne.

ZASTĘPSTWO I URLOP.

Art. 20.

§ 1. W przypadkach nagłych, jeżeli notarjusz nie może pełnić swych obowiązków najdłużej w ciągu 3 dni, wyznacza sam zastępcę z pośród asesorów notarjalnych okręgu sądu apelacyjnego i zawiadamia prezesa sądu okręgowego oraz radę notarjalną o przerwie w pełnieniu obowiązków, o wyznaczonym zastępcy, a następnie o powrocie do zajęć.

§ 2. Na czas dłuższy aniżeli 3 dni notarjusz powinien uzyskać urlop od prezesa sądu okręgowego i upoważnienie dla jednego z asesorów notarjalnych okręgu apelacyjnego do zastępowania go w czasie nieobecności. Takie same upoważnienie dla zastępcy powinien notarjusz uzyskać w razie choroby, trwającej powyżej trzech dni.

§ 3. Jeżeli notarjusz nie pozostawił w kancelarji zastępcy na czas swej nieobecności lub choroby, zastępcę wyznacza prezes sądu okręgowego na koszt notarjusza z pośród asesorów notarjalnych okręgu apelacyjnego.

§ 4. Udzielenie notarjuszowi urlopu na czas dłuższy ponad trzy miesiące w danym roku kalendarzowym wymaga zgody prezesa sądu apelacyjnego.

Art. 21.

§ 1. W razie opróżnienia się stanowiska notarjusza lub zawieszenia notarjusza w czynnościach prezes sądu apelacyjnego wyznacza czasowo do pełnienia obowiązków notarjusza zastępcę z pośród asesorów notarjalnych okręgu apelacyjnego.

§ 2. Zastępca notarjusza, wyznaczony czasowo na zasadzie § 1, wykonywa czynności na swój rachunek i używa własnej pieczęci.

SKŁADKI KORPORACYJNE.

Art. 22.

§ 1. Notarjusze opłacają na potrzeby izby składki roczne, a ponadto, stosownie do uchwał izby, inne jeszcze składki na fundusz zapomogowy oraz ubezpieczenia przymusowe.

§ 2. Notarjusze, mający prawo do emerytury ze Skarbu Państwa, nie mają obowiązku należenia do organizacji ubezpieczeń przymusowych.

OCHRONA PRAWNA.

Art. 23.

Notarjusz korzysta przy wykonywaniu swych czynności z ochrony prawnej, przysługującej urzędnikom państwowym.

WYNAGRODZENIE I EMERYTURA.

Art. 24.

§ 1. Notarjusz pobiera za wykonywanie poszczególnych czynności wynagrodzenie, określone przepisami.

§ 2. Notarjusz, mający prawo do uposażenia emerytalnego ze Skarbu Państwa, pobiera połowę tego uposażenia do końca roku, w którym został mianowany, oraz w następnym roku kalendarzowym; w latach późniejszych notarjusz pobiera połowę uposażenia emerytalnego wtedy tylko, jeżeli czysty dochód, osiągnięty z notarjatu w poprzedzającym roku kalendarzowym, nie przewyższa kwoty 10.000 złotych.

Rozdział IV.

IZBY NOTARJALNE.

Art. 25.

§ 1. W siedzibie każdego sądu apelacyjnego istnieje izba notarjalna, której terytorjalny zakres działania obejmuje okrąg sądu apelacyjnego.

§ 2. Każda izba notarjalna ma osobowość prawną.

Art. 26.

Organami izby są:

1) walne zgromadzenie notarjuszów,

2) rada notarjalna.

WALNE ZGROMADZENIE NOTARJUSZÓW.

Art. 27.

§ 1. Walne zgromadzenie notarjuszów odbywa się w siedzibie izby i bywa zwyczajne lub nadzwyczajne.

§ 2. Zgromadzenie zwyczajne zbiera się każdego roku w miesiącu maju. Zgromadzenie nadzwyczajne zwołane będzie w ciągu miesiąca bądź z polecenia prezesa sądu apelacyjnego, bądź na podstawie uchwały rady notarjalnej, bądź wreszcie na wniosek co najmniej piątej części notarjuszów, wchodzących w skład izby.

§ 3. W walnych zgromadzeniach obowiązani są uczestniczyć wszyscy notarjusze, wchodzący w skład izby, przyczem o terminie i miejscu zgromadzenia należy zawczasu zawiadomić każdego z nich oddzielnie.

§ 4. Nieprzybycie na walne zgromadzenie bez dostatecznego usprawiedliwienia się w ciągu 8 dni po terminie zgromadzenia, pociąga za sobą karę porządkową w wysokości do 100 złotych.

Art. 28.

Do zakresu działania walnego zgromadzenia należą następujące sprawy:

1) wybór członków rady notarjalnej;

2) zatwierdzanie sprawozdania rocznego i zamknięcia rachunkowego, przedstawionego przez radę notarjalną;

3) uchwalanie budżetu i wysokości składki rocznej na potrzeby izby;

4) tworzenie funduszu zapomogowego oraz ubezpieczenia przymusowego na wypadek śmierci lub niezdolności do pracy członków izby;

5) załatwianie innych spraw ogólnych z zakresu działania notarjatu, które przedstawi zgromadzeniu rada notarjalna;

6) załatwianie wniosków członków izby w sprawach ogólnych z zakresu działania notarjatu, zgłoszonych co najmniej przez dziesięciu członków do rady notarjalnej najpóźniej na dni 14 przed terminem zgromadzenia.

Art. 29.

§ 1. Uchwały walnego zgromadzenia są ważne bez względu na liczbę obecnych i zapadają zwyczajną większością głosów. W razie równości głosów przeważa głos przewodniczącego.

§ 2. To samo dotyczy wyborów, przyczem, w razie nieuzyskania zwyczajnej większości przez żadnego z kandydatów, nastąpi wybór ściślejszy pomiędzy kandydatami, którzy otrzymali największą ilość głosów.

§ 3. Wybory członków do rady notarjalnej odbywają się w głosowaniu tajnem.

§ 4. Mandat członka rady notarjalnej trwa trzy lata, przyczem corocznie ustępuje trzecia część składu według starszeństwa mandatów. Ustępujący mogą być ponownie wybierani dopiero po upływie roku od chwili ustąpienia. Notarjusz, wybrany na członka rady, nie może odmówić przyjęcia mandatu.

Art. 30.

§ 1. Walne zgromadzenie otwiera prezes rady notarjalnej lub jego zastępca, poczem następuje wybór przewodniczącego, wiceprzewodniczącego oraz odpowiedniej ilości asesorów i sekretarzy.

§ 2. Walne zgromadzenie uchwala dla siebie regulamin na podstawie wniosku rady notarjalnej.

RADA NOTARJALNA.

Art. 31.

Rada notarjalna działa w siedzibie izby i składa się:

1) z dziewięciu członków w izbach, liczących do stu notarjuszów;

2) z jedenastu członków w izbach, liczących ponad stu do dwustu notarjuszów;

3) z trzynastu członków w izbach, liczących ponad dwustu notarjuszów.

Art. 32.

§ 1. Rada notarjalna obejmuje swe czynności z dniem 1 czerwca każdego roku i na pierwszem posiedzeniu wybiera ze swego grona prezesa i wiceprezesa, sędziów i rzeczników dyscyplinarnych, oraz dokonywa podziału czynności pomiędzy innych swych członków. Prezes i wiceprezes powinni mieć zamieszkanie w siedzibie izby.

§ 2. Rada notarjalna niezwłocznie po ukonstytuowaniu się zawiadamia o swym składzie prezesa sądu apelacyjnego i prezesów sądów okręgowych danego okręgu apelacyjnego.

Art. 33.

Prezes reprezentuje radę notarjalną, kieruje jej pracami, przewodniczy na posiedzeniach i wykonywa uchwały rady. Zastępcą prezesa jest wiceprezes rady.

Art. 34.

Do zakresu działania rady notarjalnej należą następujące sprawy:

1) czuwanie nad należytem wykonywaniem przez notarjuszów, asesorów i aplikantów notarjalnych ich obowiązków oraz nad przestrzeganiem przez nich powagi i godności stanowiska notarjalnego;

2) udział w sądownictwie dyscyplinarnem;

3) ustalanie na żądanie stron i notarjusza wysokości należnego według przepisów wynagrodzenia za daną czynność;

4) kierowanie wykształceniem zawodowem aplikantów notarjalnych;

5) rozjemstwo polubowne pomiędzy notarjuszami, asesorami i aplikantami notarjalnymi na tle wykonywania obowiązków urzędowych, jeżeli nie jest naruszony interes publiczny;

6) wyznaczanie stronie, która stwierdziła swą niezamożność, notarjusza do załatwienia określonej czynności bez pobrania wynagrodzenia lub z obniżeniem jego wysokości;

7) administracja izby i zarząd jej majątkiem;

8) zwoływanie zgromadzeń izby i wykonywanie uchwał walnego zgromadzenia;

9) prowadzenie listy notarjuszów, asesorów i aplikantów notarjalnych;

10) uchwalanie regulaminu wewnętrznego urzędowania rady;

11) wykonywanie innych czynności prawem przepisanych.

Art. 35.

§ 1. Do ważności uchwał rady notarjalnej potrzebna jest obecność przynajmniej połowy członków.

§ 2. Uchwały rady zapadają zwyczajną większością głosów, przyczem w razie równości głosów przeważa głos przewodniczącego.

Art. 36.

§ 1. Rada notarjalna przedstawia z początkiem każdego roku prezesowi sądu apelacyjnego i prezesom sądów okręgowych listę asesorów i aplikantów notarjalnych okręgu apelacyjnego.

§ 2. Ponadto rada zawiadamia prezesów o wszelkich zmianach, zachodzących w liście asesorów i aplikantów notarjalnych w ciągu roku.

Rozdział V.

NADZÓR NAD NOTARJATEM. ODPOWIEDZIALNOŚĆ NOTARJUSZÓW ZA SZKODY.

NADZÓR NAD NOTARJUSZAMI.

Art. 37.

§ 1. Prawo nadzoru nad działalnością notarjuszów danego okręgu sądowego służy prezesowi sądu okręgowego. To samo prawo służy ponadto prezesowi sądu apelacyjnego w stosunku do notarjuszów okręgu sądu apelacyjnego.

§ 2. Nadzór ten wykonywują prezesi osobiście lub przez delegowanych sędziów.

Art. 38.

§ 1. Rada notarjalna wykonywa nadzór nad notarjuszami okręgu izby bądź przez swych członków, bądź też przez wyznaczonych w tym celu notarjuszów, nie będących członkami rady.

§ 2. Nadzór rady wykonywany będzie perjodycznie w ten sposób, aby w ciągu trzech lat wszystkie kancelarje notarjalne w okręgu izby podległy conajmniej raz gruntownej rewizji. Ponadto rada może zarządzać rewizje nadzwyczajne.

§ 3. Z każdej rewizji należy sporządzić dokładny protokół. Rada notarjalna przedstawi w ciągu 2 miesięcy od rewizji odpis protokółu prezesowi sądu okręgowego, zawiadamiając go równocześnie o środkach, zastosowanych lub zamierzonych celem usunięcia zauważonych uchybień.

Art. 39.

Osoby powołane do nadzoru mają prawo dokonywania rewizji w kancelarji notarjusza, żądania wyjaśnień i usuwania zauważonych uchybień; z powodu dostrzeżonych przewinień mogą prezesi sądów i rada notarjalna kierować sprawy do postępowania dyscyplinarnego.

NADZÓR NAD IZBAMI NOTARJALNEMI.

Art. 40.

Rada notarjalna przedstawia prezesowi sądu apelacyjnego protokóły walnego zgromadzenia oraz posiedzeń rady, sprawozdania roczne wraz z zamknięciami rachunków, tudzież regulamin wewnętrzny.

Art. 41.

§ 1. Jeżeli prezes sądu apelacyjnego dostrzeże, iż dany organ izby notarjalnej wykracza przeciw ustawie lub nie wykonywa swych obowiązków, natenczas przedstawi sprawę kolegjum administracyjnemu, które władne jest uchylić sprzeczną z prawem uchwałę, jak również przedsięwziąć środki zaradcze celem przywrócenia porządku prawnego.

§ 2. Rada notarjalna może w ciągu miesiąca od doręczenia odwołać się od uchwały kolegjum administracyjnego do Ministra Sprawiedliwości. Zarządzenia Ministra Sprawiedliwości są prawomocne i nie podlegają zaskarżeniu.

§ 3. Odwołanie nie wstrzymuje wykonania uchwały kolegjum.

NADZÓR NACZELNY.

Art. 42.

§ 1. Naczelny nadzór nad notarjuszami oraz organami izb notarjalnych sprawuje Minister Sprawiedliwości.

§ 2. Poza uprawnieniami nadzorczemi, Minister Sprawiedliwości władny jest nadto w przypadkach rażących uchybień rozwiązać radę notarjalną.

§ 3. W razie rozwiązania rady notarjalnej czynności jej spełnia czasowo kolegjum administracyjne sądu apelacyjnego. Nowe wybory do rady należy zarządzić najpóźniej przed upływem 3 miesięcy od daty rozwiązania, przyczem walne zgromadze-

nie otwiera w tym przypadku jeden z członków kolegjum administracyjnego.

§ 4. Zarządzenia nadzorcze Ministra Sprawiedliwości są prawomocne i nie podlegają zaskarżeniu.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA SZKODY.

Art. 43.

§ 1. Oprócz osób, biorących udział w akcie, notarjusz ponosi wyłączną odpowiedzialność za szkody, wyrządzone przy pełnieniu obowiązków urzędowych wskutek winy, zaniedbania albo nieumiejętności własnej, swego zastępcy i personelu kancelaryjnego.

§ 2. Taką samą odpowiedzialność ponoszą zastępcy notarjuszów, jeżeli wyznaczeni zostali do zastępstwa bez zgody notarjusza.

§ 3. Roszczenie przedawnia się z upływem 3 lat od dnia, w którym poszkodowany powziął wiadomość o wyrządzonej mu szkodzie.

Rozdział VI.
ODPOWIEDZIALNOŚĆ DYSCYPLINARNA.

Art. 44.

Za przewinienia służbowe i uchybienia powadze lub godności stanowiska notarjusze podlegają karze dyscyplinarnej.

KARY DYSCYPLINARNE.

Art. 45.

Kary dyscyplinarne są następujące:
a) upomnienie;
b) nagana;
c) grzywna do 10 tysięcy złotych;
d) pozbawienie stanowiska notarjusza.

Art. 46.

§ 1. Upomnienia i nagany udziela się na piśmie.

§ 2. Kara nagany pociąga za sobą utratę prawa wybieralności do rady notarjalnej na przeciąg pięciu lat od uprawomocnienia się wyroku.

§ 3. Kara grzywny pociąga za sobą utratę prawa wybierania i wybieralności do rady notarjalnej na przeciąg pięciu lat od uprawomocnienia się wyroku.

§ 4. Kara pozbawienia stanowiska łączy się z utratą wszelkich praw, wynikających z piastowania stanowiska notarjusza.

SĄDY DYSCYPLINARNE.

Art. 47.

§ 1. Do orzekania w sprawach dyscyplinarnych powołane są następujące sądy:

a) sąd dyscyplinarny izby notarjalnej, orzekający w pierwszej instancji w składzie dwóch notarjuszów, delegowanych przez radę notarjalną ze swego grona, oraz jednego sędziego okręgowego, wyznaczonego przez kolegjum administracyjne sądu okręgowego, położonego w siedzibie izby;

b) sąd dyscyplinarny odwoławczy izby notarjalnej, orzekający w drugiej instancji w składzie dwóch sędziów apelacyjnych, wyznaczonych przez kolegjum administracyjne sądu apelacyjnego, oraz jednego notarjusza, delegowanego przez radę notarjalną ze swego grona.

§ 2. Sędziów wyznacza kolegjum na przeciąg roku, notarjuszów deleguje rada na poszczególne posiedzenia.

§ 3. Przewodniczącym sądu dyscyplinarnego jest sędzia okręgowy, sądu zaś dyscyplinarnego odwoławczego — ten z sędziów apelacyjnych, którego w tym charakterze wyznaczyło kolegjum.

POSTĘPOWANIE DYSCYPLINARNE.

Art. 48.

§ 1. Przed powzięciem jakiegokolwiek orzeczenia sąd wysłucha wniosków rzecznika dyscyplinarnego.

§ 2. Rzecznikiem sądu dyscyplinarnego izby jest notarjusz, wyznaczony przez radę. W sprawach, wszczętych wskutek zawiadomienia osoby powołanej do nadzoru, tudzież jeżeli sprawa dotyczy interesu publicznego, prawa rzecznika służą nadto prokuratorowi sądu okręgowego, położonego w siedzibie izby.

§ 3. Rzecznikiem sądu dyscyplinarnego odwoławczego jest prokurator sądu apelacyjnego.

Art. 49.

Obwiniony może przybrać obrońcę z pośród notarjuszów i adwokatów.

Art. 50.

Odpisy uchwał wszczynających i umarzających postępowanie dyscyplinarne oraz uchwał zarządzających wyznaczenie rozprawy doręcza się, oprócz rzecznika i obwinionego, nadto prezesowi i prokuratorowi sądu okręgowego.

Art. 51.

Od wyroku sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji służy obwinionemu odwołanie, jeżeli go skazano na karę grzywny lub pozbawienia stanowiska, rzecznikowi dyscyplinarnemu zaś — jeżeli wnosił o wymierzenie jednej z tych kar, a sąd obwinionego uniewinnił lub skazał na karę łagodniejszą od żądanej.

Art. 52.

Zrzeczenie się przez notarjusza stanowiska po wszczęciu postępowania dyscyplinarnego nie ma wpływu na dalszy bieg tego postępowania.

WYKONANIE WYROKU.

Art. 53.

§ 1. Grzywny wpływają na rzecz Skarbu Państwa.

§ 2. Po uprawomocnieniu się wyroku przewodniczący sądu pierwszej instancji przedstawia odpis wyroku z uzasadnieniem Ministrowi Sprawiedliwości, prezesowi właściwego sądu okręgowego oraz radzie notarjalnej.

§ 3. Wykonanie wyroku co do kary upomnienia i nagany należy do rady notarjalnej, co do kary grzywny — do prezesa sądu okręgowego, a co do kary pozbawienia stanowiska — do Ministra Sprawiedliwości.

BIUROWOŚĆ I KOSZTY.

Art. 54.

Rady notarjalne prowadzą biurowość sądów dyscyplinarnych oraz wykładają koszty postępowania dyscyplinarnego.

PRZEPIS SUBSYDJARNY.

Art. 55.

Jeżeli przepisy rozdziału niniejszego nie stanowią inaczej, do notarjuszów stosuje się odpowiednio przepisy prawa o ustroju sądów powszechnych, dotyczące odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów i zawieszania ich w czynnościach służbowych.

Rozdział VII.

APLIKANCI I ASESORZY NOTARJALNI.

APLIKACJA NOTARJALNA.

Art. 56.

Aplikantem notarjalnym może być ten, kto odpowiada warunkom, określonym w art. 7 pkt. 1, 2, 4 i 5, oraz przedstawi zaświadczenie notarjusza (patrona) o gotowości przyjęcia go na aplikację.

Art. 57.

§ 1. O zaliczeniu w poczet aplikantów notarjalnych rozstrzyga rada notarjalna; przed rozstrzygnięciem rada uzyska zgodę prezesa sądu apelacyjnego.

§ 2. Na uchwałę odmowną służy kandydatowi w terminie miesięcznym od doręczenia zażalenia do kolegjum administracyjnego sądu apelacyjnego, które rozstrzyga ostatecznie. Kolegjum administracyjne może, w miarę potrzeby, wezwać radę notarjalną i skarżącego do złożenia wyjaśnień.

§ 3. Brak odpowiedzi na podanie o zaliczenie w poczet aplikantów w ciągu 3 miesięcy od daty złożenia podania uważa się za odmowę.

Art. 58.

§ 1. Aplikacja notarjalna polega na zaznajomieniu się ze wszystkiemi działami czynności notarjusza i trwa pięć lat.

§ 2. Aplikant obowiązany jest pracować w kancelarji patrona i pod jego kierownictwem bezpośredniem tudzież uczestniczyć w pracach, organizowanych przez radę notarjalną celem zawodowego kształcenia aplikantów.

EGZAMIN NOTARJALNY.

Art. 59.

§ 1. Po odbyciu aplikacji notarjalnej aplikant może przystąpić do egzaminu notarjalnego przed komisją egzaminacyjną, czynną przy radzie notarjalnej tego okręgu, w którym odbywa aplikację.

§ 2. W skład komisji egzaminacyjnej wchodzą:

1) sędzia sądu apelacyjnego, delegowany przez prezesa tego sądu, jako przewodniczący;

2) trzej notarjusze delegowani przez radę notarjalną.

§ 3. Egzamin notarjalny dzieli się na piśmienny i ustny. Przedmiotem jego są wszystkie dziedziny prawa, których znajomość jest niezbędna na stanowisku notarjusza.

§ 4. W razie niepomyślnego wyniku pierwszego egzaminu aplikant może przystąpić do egzaminu ponownego dopiero po upływie 3 miesięcy. Gdyby wynik powtórnego egzaminu był również niepomyślny, dopuszczenie do egzaminu po raz trzeci zależeć będzie od zezwolenia komisji egzaminacyjnej, przed którą aplikant składał drugi egzamin.

Art. 60.

§ 1. Po złożeniu egzaminu notarjalnego aplikant staje się asesorem notarjalnym.

§ 2. Asesor notarjalny może być upoważniony do zastępowania notarjusza.

UPRAWNIENIA KORPORACYJNE.

Art. 61.

Aplikanci i asesorowie notarjalni mają prawo być obecni na walnem zgromadzeniu izby oraz zabierać głos w obradach, jednakże bez prawa składania wniosków i głosowania.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ DYSCYPLINARNA.

Art. 62.

§ 1. Rada notarjalna może skreślić aplikanta z listy, jeżeli uzna, że ze względu na swoje postępowanie aplikant nie odpowiada godności i powadze stanowiska, albo że nie wypełnia swych obowiązków. Na uchwałę tę służy zażalenie w terminie miesięcznym od doręczenia do kolegjum administracyjnego sądu apelacyjnego, które rozstrzyga ostatecznie.

§ 2. Przepisy rozdziału szóstego o odpowiedzialności dyscyplinarnej notarjuszów stosuje się odpowiednio do asesorów notarjalnych, z poniższemi jednak zmianami:

a) Kary dyscyplinarne są następujące: 1) upomnienie; 2) nagana; 3) grzywna do 5.000 złotych; 4) skreślenie z listy asesorów notarjalnych.

b) Skazany na karę nagany nie może być mianowany na stanowisko notarjusza w ciągu roku od uprawomocnienia się wyroku, skazany zaś na karę grzywny — ponadto nie może być w ciągu tego okresu upoważniony do zastępowania notarjusza.

Część druga

CZYNNOŚCI NOTARJALNE

Rozdział I.

POSTANOWIENIA OGÓLNE.

Art. 63.

Notarjusz wykonywa czynności, zlecone mu prawem, a w szczególności: sporządza akty notarjalne, wydaje wypisy i odpisy, sporządza poświadczenia, doręcza oświadczenia stron, spisuje protokóły, protestuje weksle, czeki i inne dokumenty, przyjmuje na przechowanie dokumenty, pieniądze lub papiery wartościowe.

CZYNNOŚCI ZABRONIONE.

Art. 64.

Nie wolno notarjuszowi dokonywać czynności, sprzeciwiających się prawu, porządkowi publicznemu lub dobrym obyczajom.

Art. 65.

§ 1. Nie wolno notarjuszowi dokonywać czynności, które dotyczą:

a) samego notarjusza;

b) jego małżonka;

c) krewnych lub powinowatych notarjusza w linji prostej bez ograniczenia stopnia, w linji zaś bocznej — krewnych do czwartego i powinowatych do trzeciego stopnia włącznie;

d) osób, związanych z notarjuszem z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli;

e) instytucyj lub spółek, w których władzach notarjusz bierze udział.

§ 2. Przepis § 1 obowiązuje również zastępcę notarjusza względem osób, pozostających w stosunku oznaczonym w tym paragrafie, bądź do zastępowanego notarjusza, bądź do samego zastępcy.

§ 3. Ograniczenia, wymienione w § 1 pod lit. b) — c), trwają także po ustaniu małżeństwa notarjusza bądź też zastępcy.

ODMOWA DOKONANIA CZYNNOSCI.

Art. 66.

§ 1. Jeżeli notarjusz odmówi dokonania czynności, osoba interesowana może założyć w terminie dwutygodniowym zażalenie do sądu okręgowego według miejsca urzędowania notarjusza.

§ 2. Zażalenie wnosi się do notarjusza, który w ciągu tygodnia przedstawia je ze swojemi wyjaśnieniami właściwemu sądowi okręgowemu

§ 3. Sąd okręgowy w składzie trzech sędziów orzeka postanowieniem.

§ 4. Na postanowienie sądu okręgowego służy zażalenie do Sądu Najwyższego w terminie tygodniowym od daty doręczenia.

§ 5. Niema zażalenia w toku instancji sądowych na odmowę sporządzenia czynności z powodu nieuiszczenia opłat państwowych lub samorządowych, wiążących się z daną czynnością.

ZACHOWANIE TAJEMNICY.

Art. 67.

Wiadomości o swoich czynnościach notarjusz może udzielić jedynie osobom, które mają prawo otrzymać odpisy dokumentów, stwierdzających te czynności.

JĘZYK URZĘDOWY.

Art. 68.

§ 1. W rozporządzeniach ostatniej woli oświadczenie testatora, złożone w języku obcym, powinno być na wyraźne żądanie zeznającego, o czem zaznacza się w akcie, spisane w języku obcym, jeżeli język ten jest znany notarjuszowi, a testator nie zna języka polskiego. Do aktu tego notarjusz dołącza przekład na język polski.

§ 2. We wszystkich innych czynnościach notarjusz może na żądanie strony dołączyć do tekstu polskiego przekład na język obcy, znany notarjuszowi.

STWIERDZANIE TOŻSAMOŚCI STRON.

Art. 69.

§ 1. Przy sporządzaniu czynności notarjusz powinien stwierdzić tożsamość stawających.

§ 2. Jeżeli stawający nie są notarjuszowi osobiście znani, tożsamość ich stwierdzają dwie znane notarjuszowi osoby. Tożsamość w braku takich osób można nadto stwierdzić dowodem osobistym stawającego lub innym dokumentem.

§ 3. Sposób stwierdzenia tożsamości notarjusz powinien zaznaczyć w spisywanym dokumencie.

§ 4. Nie wolno notarjuszowi dokonywać czynności notarjalnej, jeżeli się przekona, że stawający nie ma zdolności do działań prawnych.

UDZIAŁ ŚWIADKÓW.

Art. 70.

Przy czynnościach, w których bierze udział osoba nieumiejąca lub niemogąca się podpisać, niewidoma, głucha, niema lub głuchoniema, konieczna jest obecność dwóch świadków.

Art. 71.

§ 1. Świadkiem może być osoba pełnoletnia, umiejąca czytać i pisać po polsku, korzystająca w pełni z praw cywilnych i obywatelskich, znana notarjuszowi osobiście.

§ 2. Nie może być świadkiem:

a) niewidomy, głuchy niemy lub głuchoniemy;

b) pracownik kancelarji notarjusza oraz służba domowa notarjusza;

c) osoba, będąca z notarjuszem w stosunku, który nie pozwala mu w jej imieniu ani na jej rzecz sporządzać czynności.

§ 3. Nie może być świadkiem poszczególnej czynności osoba, będąca z zawierającymi czynność lub z osobami, na których rzecz czynność się zawiera, w stosunku, który nie pozwala notarjuszowi w jej imieniu ani na jej rzecz sporządzać czynności.

CZYNNOSCI Z UDZIAŁEM OSÓB UŁOMNYCH.

Art. 72.

§ 1. Głuchy, który umie czytać, sam odczytuje sporządzony dokument i oznajmia notarjuszowi, że czynność jest zgodna z jego wolą; jeżeli zaś może pisać, podpisując zaznacza własnoręcznie, że czynność jest zgodna z jego wolą.

§ 2. Jeżeli w czynności bierze udział głuchy lub głuchoniemy, nie umiejący czytać i pisać, oprócz świadka powinna być przy czynności osoba, która może się z głuchym porozumieć. Osoba ta poda głuchemu treść czynności do wiadomości, poczem głuchy powinien oznajmić notarjuszowi, że czynność jest zgodna z jego wolą.

§ 3. Niemy lub głuchoniemy, umiejący czytać i pisać, powinien sam przeczytać sporządzony dokument i, podpisując go, zaznaczyć własnoręcznie, że czynność jest zgodna z jego wolą.

§ 4. Notarjusz obowiązany jest zapomocą pytań, nie będących w związku z czynnością, przekonać się, czy biorący udział w czynności głuchy, niemy lub głuchoniemy pojmuje znaczenie czynionych mu znaków.

§ 5. Jeżeli w czynności bierze udział niewidomy, może on przyprowadzić osobę zaufaną, do której stosuje się odpowiednio przepisy § 2.

UDZIAŁ TŁUMACZA.

Art. 73.

Jeżeli biorący udział w czynności nie zna języka polskiego i do czynności nie jest dołączony przekład na inny znany mu język, notarjusz powinien przetłumaczyć akt ustnie lub powinien być przywołany tłumacz.

Art. 74.

O zachowaniu warunków, określonych w art. 72 i 73, czyni się wzmiankę w sporządzanym dokumencie.

PODPISY STRON.

Art. 75.

§ 1. Jeżeli biorący udział w czynności nie umie lub nie może pisać, powinien na dokumencie złożyć tuszowy odcisk palca, obok którego świadek wypisze jego imię i nazwisko.

§ 2. Jeżeli biorący udział w czynności może położyć podpis jedynie w alfabecie nieznanym notarjuszowi, należy przywołać osobę wiarogodną, znającą ten alfabet, celem odczytania i stwierdzenia podpisu.

PRZEPISY FORMALNE.

Art. 76.

Na każdym dokumencie, sporządzonym przez notarjusza, powinien być wymieniony numer, pod którym dokument wpisano do repertorjum.

Art. 77.

Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, dokumenty notarjalne można sporządzać na maszynie do pisania; można również używać formularzy drukowanych.

Art. 78.

§ 1. Wszelkie dokumenty notarjalne należy pisać czytelnie, bez skróceń.

§ 2. Data dokumentu notarjalnego, inne oznaczenia czasu, tudzież cyfry powinny być wypisane literami, jeżeli są pierwszy raz przytoczone; wyjątek od tego przepisu stanowią: numer aktu, numery katastralne, arkuszów, ksiąg hipotecznych, cyfry w inwentarzach majątkowych, działach spadkowych, obliczeniach ceny kupna i rachunkach w ogólności, jeżeli wchodzą w treść dokumentu notarjalnego. Ostatecznie wyprowadzone liczby oraz sumy, przypadające do wypłaty, muszą być wypisane literami.

§ 3. Wszelkie skrobania i wywabiania są niedopuszczalne; poprawki i dopiski należy omówić dokładnie na końcu dokumentu. Zbyteczne wyrazy albo ich części mogą być przekreślone tylko w ten sposób, aby można było odczytać co zostało przekreślone; wszystko, co zostało przekreślone, należy na końcu dokumentu dokładnie omówić, przyczem w przypadku przekreślenia całego wiersza, wystarcza nadmienić, że cały wiersz, oznaczony kolejnym numerem, został przekreślony.

§ 4. Wyrazy wpisane w miejsce wyrazów wyskrobanych lub wywabionych, wyrazy dopisane lecz nieomówione uważa się za nienapisane; przekreślenia nieomówione uważa się za niedokonane.

OPŁATY I WYNAGRODZENIE.

Art. 79.

§ 1. Notarjusz pobiera opłaty państwowe i komunalne oraz wynagrodzenie dla siebie, stosownie do przepisów szczególnych.

§ 2. W razie nieuiszczenia notarjuszowi należnego mu wynagrodzenia lub wyłożonych przez notarjusza za stronę wydatków nie jest on obowiązany sporządzić czynności, a w razie jej sporządzenia nie jest obowiązany do wydania wypisu, odpisu lub dokumentu i nie odpowiada za szkody, mogące z tego powodu wyniknąć dla stron.

§ 3. Strony stawające odpowiadają solidarnie wobec notarjusza za przypadające mu wynagrodzenie.

Art. 80.

Notarjusz obowiązany jest na każdym sporządzanym dokumencie wymienić wysokość pobranych opłat i wynagrodzenia.

Rozdział II.

AKTY NOTARJALNE.

Art. 81.

Notarjusz spisuje akt notarjalny, jeżeli strony powinny lub chcą nadać czynności znamię dokumentu publicznego.

PRZYMUS FORMY NOTARJALNEJ.

Art. 82.

§ 1. Umowy o przejście, ograniczenie lub obciążenie prawa własności do nieruchomości powinny być pod nieważnością samej umowy sporządzane w formie aktu notarjalnego.

§ 2. W postępowaniu sądowem formę, przepisaną w § 1, zastępuje ugoda, układ lub orzeczenie sądowe.

§ 3. Pełnomocnictwa, na których podstawie mają być zawarte przed notarjuszem umowy, wymienione w § 1, wymagają do swej ważności formy aktu notarjalnego.

REDAKCJA I FORMA AKTU.

Art. 83.

§ 1. Akty powinny być zredagowane w sposób jasny i przejrzysty.

§ 2. Notarjusz powinien udzielać stronom wszelkich potrzebnych objaśnień, dotyczących strony prawnej aktu, na każde ich żądanie, a nawet z własnej inicjatywy, jeżeli uważać to będzie za potrzebne.

Art. 84.

§ 1. Akt notarjalny zawiera:

1) dzień, miesiąc i rok sporządzenia aktu, a w razie potrzeby lub na żądanie strony — godzinę i minutę rozpoczęcia i podpisania aktu;

2) miejsce sporządzenia aktu;

3) imię, nazwisko i miejsce urzędowania notarjusza, jeżeli zaś akt sporządził zastępca, — nadto imię i nazwisko zastępcy;

4) imię, nazwisko i miejsce zamieszkania stron stawających oraz osób przywołanych do aktu;

5) oświadczenia stron z powołaniem się w razie potrzeby na dołączone do aktu dokumenty;

6) stwierdzenie na żądanie stron faktów, które zaszły przy spisywaniu aktu;

7) stwierdzenie, że akt został odczytany, przyjęty i podpisany;

8) podpisy stron stawających oraz osób przywołanych do aktu;

9) podpis notarjusza.

§ 2. Załączniki do aktu notarjalnego powinny być zawsze podcyfrowane przez osoby podpisujące akt oraz przez notarjusza.

Art. 85.

Jeżeli w akcie bierze udział osoba niepiśmienna lub nie mogąca się podpisać, notarjusz stwierdza, że osoba ta aktu nie podpisała i podaje, z jakich powodów.

Art. 86.

Akty pisze się na oddzielnych arkuszach. Dwa lub więcej arkuszy powinny być zeszyte, ponumerowane i oparafowane.

ODCZYTANIE AKTU.

Art. 87.

§ 1. Akt przed podpisaniem będzie odczytany przez notarjusza lub w jego obecności. Przy czytaniu aktu notarjusz powinien się przekonać, że stawający dokładnie rozumieją treść i znaczenie aktu.

§ 2. Na żądanie odczytane będą również dołączone do aktu załączniki.

SANKCJA.

Art. 88.

Akt, sporządzony z naruszeniem przepisów art. 65, 70, 71, 72, 75, 78 i 84, nie ma mocy dokumentu publicznego.

Rozdział III.

WYPISY I ODPISY.

WYPISY AKTU.

Art. 89.

Wypis aktu starczy za oryginał.

Art. 90.

§ 1. Notarjusz wydaje wypis aktu stronom stawającym albo tym, dla których zastrzeżono prawo otrzymania wypisu, lub ich następcom prawnym, każdej osobie tylko po jednym wypisie, chyba że w akcie postanowiono inaczej.

§ 2. Pozatem wypis może być wydany za zgodą stron lub na podstawie postanowienia sądu okręgowego, w którego okręgu notarjusz urzęduje, po wysłuchaniu stron, biorących udział w akcie, jeżeli stawią się na wezwanie.

Art. 91.

W nagłówku notarjusz zaznacza, że dokument wydawany jest wypisem. Wypis powinien być dosłownem powtórzeniem oryginału, jednakże poprawek i przekreśleń, znajdujących się w oryginale, w wypisie zamieszczać nie należy. W końcu wypisu zaznacza się, komu i kiedy wypis wydano. Wypis będzie przez notarjusza podpisany i zaopatrzony pieczęcią. Wypis, mający więcej niż jeden arkusz, będzie ponumerowany, zeszyty, oparafowany i spojony pieczęcią.

ODPISY AKTU.

Art. 92.

§ 1. Odpisy wierzytelne mogą być wydawane w dowolnej ilości egzemplarzy na tych samych zasadach, na jakich wydaje się wypisy.

§ 2. Przepisy art. 91 stosuje się odpowiednio do odpisów.

ZAZNACZANIE W REPERTORJUM.

Art. 93.

O wydaniu wypisów i odpisów notarjusz odnotowuje pod numerem repertorjum, pod którym czynność została zapisana.

Rozdział IV.

POŚWIADCZENIA.

Art. 94.

Notarjusz poświadcza:

1) własnoręczność podpisu;
2) zgodność odpisu;
3) czas okazania dokumentu;
4) pozostawanie osoby przy życiu;
5) stawiennictwo lub niestawiennictwo osoby.

PRZEPIS OGÓLNY.

Art. 95.

§ 1. Każde poświadczenie zawierać będzie oznaczenie miejsca, dnia, a na żądanie strony również godziny dopełnienia czynności, podpis i pieczęć notarjusza.

§ 2. Jeżeli poświadczony dokument zawiera więcej niż jeden arkusz, będzie ponumerowany, zeszyty, oparafowany i spojony pieczęcią.

POŚWIADCZENIE PODPISU.

Art. 96.

§ 1. Notarjusz poświadcza podpis, jeżeli treść dokumentu nie sprzeciwia się prawu, porządkowi publicznemu lub dobrym obyczajom.

§ 2. Notarjusz poświadcza, że podpis lub tuszowy odcisk palca osoby niepiśmiennej albo nie mogącej pisać został położony w jego obecności bądź uznany za własny.

POŚWIADCZENIE ZGODNOŚCI ODPISU.

Art. 97.

§ 1. Notarjusz poświadcza zgodność odpisu lub wyciągu z okazanym mu dokumentem.

§ 2. Jeżeli okazany dokument zawiera cechy szczególne (dopiski, poprawki i t. p.), notarjusz stwierdza to w poświadczeniu.

POŚWIADCZENIE OKAZANIA DOKUMENTU.

Art. 98.

§ 1. Notarjusz poświadcza na dokumencie dzień, a na żądanie strony także godzinę i minutę okazania mu dokumentu.

§ 2. W poświadczeniu notarjusz wymienia imię, nazwisko i miejsce zamieszkania osoby, która dokument okazała.

POŚWIADCZENIE POZOSTAWANIA PRZY ŻYCIU.

Art. 99.

W poświadczeniu pozostawania przy życiu notarjusz wymienia imię, nazwisko i miejsce zamieszkania osoby stawającej, dzień, godzinę i minutę stawiennictwa.

POŚWIADCZENIE STAWIENNICTWA.

Art. 100.

§ 1. Notarjusz poświadcza stawiennictwo stron i złożone przez nie oświadczenia.

§ 2. Na żądanie strony stawającej notarjusz poświadcza niestawiennictwo strony drugiej.

§ 3. Czynności, określone w § 1 i 2, notarjusz stwierdza protokółem.

Rozdział V.

DORĘCZANIE OŚWIADCZEŃ.

Art. 101.

§ 1. Na żądanie strony notarjusz doręcza na piśmie jej oświadczenia, mogące mieć skutki prawne, wskazanej przez nią stronie przeciwnej.

§ 2. Żądający doręczenia wnosi ustnie do protokółu, wręcza lub przesyła notarjuszowi podpisaną przez siebie treść oświadczenia.

§ 3. Doręczenie oświadczenia następuje w miejscu wskazanem, przy odpowiedniem zastosowaniu przepisów kodeksu postępowania cywilnego, dotyczących doręczania pism procesowych.

§ 4. O dopełnionej czynności notarjusz spisuje protokol. W razie jeżeli strona przeciwna poda ustnie do protokółu, lub wręczy pisemną odpowiedź i oświadczy, że protokół podpisze, notarjusz zamieszcza odpowiedź w protokóle.

§ 5. Notarjusz wydaje poświadczenie doręczenia, w którem zamieszcza odpowiedź, jeżeli była udzielona w sposób powyższy.

§ 6. Na wyraźne żądanie osoby, żądającej doręczenia, notarjusz może również dokonać doręczenia listem poleconym. W tym przypadku protokół obejmuje treść uczynionego doręczenia i wzmiankę o przesłaniu go listem poleconym.

Art. 102.

Przy dokonywaniu doręczenia notarjusz może posługiwać się swoimi pracownikami, których do tego upoważni prezes sądu okręgowego na przedstawienie notarjusza.

Rozdział VI.

PROTOKÓŁY.

Art. 103.

§ 1. Notarjusz spisuje protokóły walnych zgromadzeń spółek akcyjnych, spólników innych spółek, członków spółdzielni i innych stowarzyszeń.

§ 2. Przy sporządzaniu protokółu notarjusz nie jest obowiązany sprawdzać tożsamości uczestników tych zgromadzeń.

§ 3. Jeżeli statut lub przepis szczególny nie stanowią inaczej, protokół podpisują przewodniczący zgromadzenia i notarjusz.

Art. 104.

Pozatem notarjusz spisuje protokóły celem stwierdzenia przebiegu pewnych czynności i rzeczywistych wydarzeń, pociągających za sobą skutki prawne, oraz w innych przypadkach, prawem przewidzianych.

Art. 105.

Protokóły spisuje się w formie aktu notarjalnego.

Rozdział VII.

PROTESTY.

Art. 106.

Przy sporządzaniu protestów weksli, czeków, warrantów i innych dokumentów notarjusz stosuje przepisy ustaw właściwych.

Rozdział VIII.

PRZYJMOWANIE DOKUMENTÓW, PIENIĘDZY LUB PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH NA PRZECHOWANIE.

Art. 107.

§ 1. Notarjusz przyjmuje na przechowanie wszelkiego rodzaju dokumenty, nawet w kopertach zamkniętych; w tym ostatnim przypadku koperta powinna być opatrzona podpisem składającego.

§ 2. Z przyjęcia dokumentu notarjusz spisuje protokół, w którym wymienia datę przyjęcia, imię, nazwisko i miejsce zamieszkania osoby składającej dokument, oraz jeżeli dokument został złożony w zamkniętej kopercie, — cechy zewnętrzne koperty. Nadto protokół zawiera wzmiankę, komu i pod jakiemi warunkami dokument ma być wydany.

Art. 108.

Dokument, przyjęty na przechowanie, wydaje się osobie, wymienionej w protokóle, lub jej następcy prawnemu, za pokwitowaniem w repertorjum.

Art. 109.

§ 1. Notarjusz w związku z czynnością, dokonywaną w jego kancelarji, ma prawo przyjąć na przechowanie pieniądze w walucie polskiej lub zagranicznej albo papiery wartościowe, celem wydania ich osobie, wskazanej przez składającego.

§ 2. Z odbioru depozytu notarjusz spisuje protokół, w którym wymienia datę przyjęcia, imię, nazwisko i miejsce zamieszkania osoby składającej, datę mającego nastąpić wydania, oraz imię, nazwisko i miejsce zamieszkania osoby, mającej depozyt otrzymać.

Art. 110.

§ 1. Depozyt, przyjęty przez notarjusza, wydaje się osobie, wskazanej przy złożeniu, lub jej następcy prawnemu.

§ 2. Jeżeli odbiór depozytu nie nastąpi w ciągu tygodnia od przyjęcia, notarjusz składa pieniądze lub papiery wartościowe do depozytu sądowego albo umieszcza je w państwowej instytucji kredytowej.

Rozdział IX.

PRZECHOWYWANIE AKT.

Art. 111.

§ 1. Notarjusz przechowuje u siebie oryginały aktów i protokółów oraz odpisy dokonanych protestów.

§ 2. Nie później niż po upływie każdego roku kalendarzowego oryginały aktów i protokółów będą oprawione w porządku chronologicznym w jeden lub kilka zeszytów, przyczem zeszyty będą ponumerowane.

§ 3. Odpisy protestów będą przechowywane w porządku chronologicznym w oddzielnych zeszytach.

PO USTANIU URZĘDOWANIA.

Art. 112.

Po ustaniu urzędowania notarjusza akta jego i księgi oraz złożone do przechowania dokumenty będą oddane do archiwum notarjalnego, pieniądze zaś i papiery wartościowe będą wniesione do depozytu sądowego. Rada notarjalna deleguje w tym celu jednego z notarjuszów lub asesorów notarjalnych swojego okręgu.

Art. 113.

§ 1. Archiwum notarjalne mieści się przy archiwum hipotecznem i pozostaje pod wspólnym zarządem.

§ 2. Zarządzający archiwum wydaje z akt, złożonych w archiwum, wypisy i odpisy, na tych samych zasadach, na jakich wydaje je notarjusz.

Art. 114.

Notarjusz przechowuje u siebie akta i księgi z okresu ostatnich pięciu lat, z okresu zaś wcześniejszego może je odesłać do archiwum notarjalnego. Nie odsyła jednak dokumentów, przyjętych na przechowanie.

Art. 115.

Po ustaniu urzędowania notarjusza następca jego w urzędowaniu może uzyskać od prezesa sądu okręgowego zezwolenie na oddanie mu do przechowania akt jego poprzednika.

Rozdział X.

KSIĘGI NOTARJUSZA.

Art. 116.

Notarjusz prowadzi:

a) repertorjum;
b) księgę protestów;
c) skorowidz alfabetyczny;
d) księgę depozytów;
e) księgę przychodów i rozchodów.

REPERTORJUM.

Art. 117.

§ 1. Do repertorjum notarjusz wciąga w porządku chronologicznym wszystkie dokonane czynności notarjalne z wyjątkiem protestów.

§ 2. Do repertorjum wpisuje się:

a) numer bieżący od początku roku kalendarzowego;
b) datę czynności;
c) imię, nazwisko i miejsce zamieszkania strony stawającej, jeżeli zaś do czynności stawał pełnomocnik, — nadto imię, nazwisko i miejsce zamieszkania mocodawcy;
d) krótką treść czynności;
e) oznaczenie wartości przedmiotu;
f) pobrane opłaty państwowe i samorządowe, każdą opłatę oddzielnie;
g) wskazanie należności, przypadającej notarjuszowi;
h) potwierdzenie odbioru dokumentu przez stronę lub przesłania dokumentu stronie.

Art. 118.

Wciągnięcie do repertorjum następuje niezwłocznie po ukończeniu czynności.

Art. 119.

§ 1. Repertorjum zaczyna się co rok od numeru pierwszego. Repertorjum podpisuje na ostatniej karcie prezes miejscowej rady notarjalnej.

§ 2. Notarjuszowi wolno założyć nowy tom repertorjum dopiero wtedy, gdy zakończył tom poprzedni.

KSIĘGA PROTESTÓW.

Art. 120.

Księgę protestów notarjusz prowadzi przy odpowiedniem zastosowaniu przepisów o prowadzeniu repertorjum, z uwzględnieniem właściwych przepisów prawnych.

KSIĘGA DEPOZYTÓW.

Art. 121.

Do księgi depozytów wpisuje się:

a) numer bieżący,
b) datę złożenia dokumentu, pieniędzy lub papierów wartościowych,
c) numer repertorjum,
d) imię, nazwisko i miejsce zamieszkania osoby, składającej dokument, pieniądze lub papiery wartościowe,
e) krótkie oznaczenie dokumentu albo wymienienie oddanych do przechowania pieniędzy lub papierów wartościowych,
f) imię i nazwisko osoby, której depozyt ma być wydany,
g) datę złożenia pieniędzy lub papierów wartościowych do depozytu sądowego, albo umieszczenia ich w państwowej instytucji kredytowej,
h) datę wydania pieniędzy lub papierów wartościowych,
i) pokwitowanie z odbioru depozytu.

WZORY KSIĄG.

Art. 122.

Wzory ksiąg notarjusza ustali Minister Sprawiedliwości.

Część trzecia

PRZEPISY WPROWADZAJĄCE

Rozdział I.

PRZEPISY OGÓLNE.

PRZEPISY UCHYLONE.

Art. 123.

§ 1. Z dniem wejścia w życie prawa niniejszego tracą moc obowiązującą dotychczasowe przepisy o organizacji notarjatu oraz unormowane w prawie niniejszem przepisy o czynnościach notarjusza.

§ 2. W szczególności tracą moc obowiązującą:

1) ustawa notarjalna z 1866 r. (t. XVI, cz. I Zwodu Praw), dekret Rady Regencyjnej w przedmiocie przepisów tymczasowych o notarjacie z dnia 3

lipca 1918 r. (Dz. Pr. Król. Pol. Nr. 7, poz. 16), ustawa o zmianie niektórych postanowień ustawy notarjalnej, obowiązującej w okręgach sądów apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie z dn. 5 lipca 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 414);

2) ustawa notarjalna z dnia 25 lipca 1871 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 75), ustawa z dnia 25 grudnia 1876 r. (Dz. u. p. austr. z r. 1877, Nr. 3), rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 października 1854 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 266);

3) a) art. 77—86 i art. 89—103 ustawy o sądownictwie nieспornem z dnia 21 września 1899 r. (Zb. ust. prusk. 1899 r., str. 249), rozporządzenie Ministra b. dzielnicy pruskiej w przedmiocie zmiany przepisów o notarjacie w b. dzielnicy pruskiej z dn. 8 października 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 592), rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w przedmiocie zmiany niektórych postanowień o notarjacie w górnośląskiej części Województwa Śląskiego z dnia 19 lipca 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 530);

b) ustawa o postępowaniu dyscyplinarnem przeciw sędziom z dnia 7 maja 1851 r. i 26 marca 1856 r. (Zb. ust. prusk. 1851 r., str. 218, 1856 r., str. 201), ustawa z dnia 9 kwietnia 1879 r., dotycząca zmiany postanowień ustaw dyscyplinarnych (Zb. ust. prusk. 1879 r., str. 345), o ile przepisy te dotyczą notarjuszów;

c) rozdział X ustawy o sprawach sądownictwa niespornego z dnia 17 maja 1898 r. w brzmieniu obwieszczenia z dnia 20 maja 1898 r. (Dz. u. Rzeszy, 1898 r., str. 339 i 771) i art. 31—65 ustawy o sądownictwie niespornem z dnia 21 września 1899 r. (Zb. ust. prusk., 1899 r., str. 249), o ile przepisy te dotyczą czynności notarjusza, unormowanych w prawie niniejszem.

USTALENIE NOTARJUSZÓW.

Art. 124.

§ 1. Notarjusze, mianowani przed dniem wejścia w życie prawa niniejszego, stają się notarjuszami w rozumieniu tego prawa.

§ 2. W wykonaniu prawa niniejszego Minister Sprawiedliwości może w okresie czasu od dnia uzyskania mocy obowiązującej przez przepis niniejszy do dnia wejścia w życie prawa niniejszego przenosić notarjuszów bez ich zgody do innych miejscowości i zwalniać z zajmowanych stanowisk.

§ 3. Notarjusze, mianowani przed dniem wejścia w życie prawa niniejszego, pobierają w dalszym ciągu połowę uposażenia emerytalnego ze Skarbu Państwa do końca 1934 r., w latach zaś późniejszych pobierają połowę tego uposażenia wtedy tylko, jeżeli nie osiągnęli dochodu, określonego w art. 24 § 2.

CZASOWA DELEGACJA.

Art. 125.

W ciągu dziesięciu lat od wejścia w życie prawa niniejszego Minister Sprawiedliwości władny jest w razie opróżnienia się stanowiska notarjusza delegować czasowo do pełnienia obowiązków notarjusza sędziego lub prokuratora.

ORGANIZACJA IZB.

Art. 126.

§ 1. Pierwsze walne zgromadzenia izb odbędą się w ciągu miesiąca stycznia 1934 r.

§ 2. Walne zgromadzenia zwołają i na nich przewodniczyć będą prezesi sądów apelacyjnych, wyjąwszy izby okręgów Sądów Apelacyjnych w Krakowie i Lwowie, w których czynności tych dokonają dotychczasowi prezesi miejscowych izb notarjalnych.

§ 3. Pierwsze rady notarjalne, wybrane na podstawie przepisów prawa niniejszego, ukonstytuują się z dniem 1 lutego 1934 r.

§ 4. Trzecia część składu pierwszych rad notarjalnych ustąpi w drodze losowania w maju 1935 r., następna trzecia część — w tejże drodze w maju 1936 r.

SPRAWY DYSCYPLINARNE.

Art. 127.

Sprawy dyscyplinarne notarjuszów, wszczęte przed dniem wejścia w życie prawa niniejszego, prowadzi się w dalszym ciągu już na podstawie przepisów prawa niniejszego, z tem jednak zastrzeżeniem, że nie może być wymierzona kara surowsza, niż przewidziana w przepisach dotychczasowych.

STOSUNEK DO USTAW SZCZEGÓLNYCH.

Art. 128.

Przepisy poszczególnych ustaw, wymagających do ważności aktu prawnego czynności notarjusza, pozostają w mocy.

Art. 129.

§ 1. Przepis art. 82 nie narusza uprawnień władz administracyjnych, wynikających z ustaw szczególnych.

§ 2. Przepisy ustaw szczególnych, dopuszczające formę aktu prywatnego dla umów, których skuteczność prawna jest uzależniona od zezwolenia lub zatwierdzenia właściwej władzy ziemskiej, pozostają w mocy.

§ 3. Przepis art. 5 nie narusza art. 89 ustawy z dnia 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. z 1926 r. Nr. 1, poz. 1).

Art. 130.

Przy sporządzaniu umowy dziedziczenia i przy sporządzaniu albo przyjmowaniu rozporządzeń ostatniej woli notarjusz stosuje przepisy, zawarte w ustawach cywilnych.

Rozdział II.

PRZEPISY SZCZEGÓLNE DLA OKRĘGÓW SĄDÓW APELACYJNYCH W WARSZAWIE, LUBLINIE I WILNIE.

ZASTĘPSTWO NOTARJUSZA I CZAS APLIKACJI.

Art. 131.

§ 1. Aż do odwołania w drodze rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości można udzielać upoważnień do zastępowania notarjuszów także osobom, które conajmniej przez lat dziesięć były zatrudnione w kancelarji hipotecznej lub notarjalnej. Listę tych osób ustala rada notarjalna oraz przedstawia ją prezesowi sądu apelacyjnego i prezesom sądów okręgowych.

§ 2. Rada notarjalna władna jest osobę taką skreślić z listy, jeżeli okaże się, że pod względem zawodowym lub moralnym dana osoba nie odpowiada warunkom lub godności swego stanowiska.

§ 3. Rada notarjalna może w okresie, przewidzianym w § 1, zaliczyć na poczet aplikacji notarjalnej w całości lub w części:

a) czas pracy w kancelarjach hipotecznych i notarjalnych przed wejściem w życie prawa niniejszego osobom, które po ukończeniu studjów prawniczych były zatrudnione w takich kancelarjach;

b) czas aplikacji sądowej, adwokackiej lub w Prokuratorji Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, jednakże nie ponad dwa lata.

PODZIAŁ NOTARJUSZÓW.

Art. 132.

Notarjusze dzielą się na:

a) urzędujących przy wydziale hipotecznym sądu okręgowego, mających kancelarję w gmachu, w którym mieści się wydział, i korzystających z prawa sporządzania czynności w księgach hipotecznych tego wydziału;

b) urzędujących przy wydziale hipotecznym sądu grodzkiego, korzystających z prawa sporządzania czynności w aktach lub księgach hipotecznych tego wydziału;

c) nadto na obszarze mocy obowiązującej t. X cz. 1 Zwodu Praw — nieurzędujących przy określonym wydziale hipotecznym.

KAUCJE NOTARJALNE.

Art. 133.

Kaucje notarjalne będą na żądanie zwrócone notarjuszom lub wykreślone z ksiąg hipotecznych, jeżeli w ciągu sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie tego prawa nie będą co do nich zgłoszone pretensje.

PRZECHOWANIE TESTAMENTÓW.

Art. 134.

Na obszarze mocy obowiązującej Kodeksu Napoleona notarjusz po złożeniu mu wypisu aktu zejścia testatora przedstawia złożony u niego na przechowanie testament własnoręczny albo mistyczny prezesowi sądu okręgowego celem ogłoszenia.

ZGŁOSZENIE DO OBLATY.

Art. 135.

§ 1. Na obszarze mocy obowiązującej t. X. cz. 1 Zwodu Praw notarjusz na żądanie strony poświadcza zgłoszenie do oblaty: obligów pożyczkowych, zarówno po ich sporządzeniu, jak po upływie ich terminu (Ustawy cywilne, wyd. r. 1914, art. 2036, 2056), pełnomocnictw, umów dzierżawy i najmu nieruchomości, umów o pracę, o przedsiębiorstwo robót, o dostawę i innych.

§ 2. Zgłoszenie dokumentu do oblaty notarjusz poświadcza na samym dokumencie, wymieniając osoby, które w poświadczeniu uczestniczyły, przyczem stwierdza tożsamość oraz zdolność prawną tych osób.

STOSUNEK DO PRAWA HIPOTECZNEGO.

Art. 136.

§ 1. Przepis art. 82 nie narusza w niczem przepisów prawa hipotecznego.

§ 2. Postępowanie przed wydziałami hipotecznemi odbywa się według przepisów, obowiązujących w chwili wejścia w życie prawa niniejszego.

§ 3. Wnioski hipoteczne mogą być sporządzane wyłącznie przez pisarza hipotecznego, jednakże notarjusz ma prawo sporządzić wniosek, celem ujawnienia w hipotece sporządzonego przezeń aktu notarjalnego.

Rozdział III.

PRZEPISY SZCZEGÓLNE DLA OKRĘGÓW SĄDÓW APELACYJNYCH W KRAKOWIE I LWOWIE ORAZ SĄDU OKRĘGOWEGO W CIESZYNIE.

PRZEPISY UTRZYMANE.

Art. 137.

Pozostają w mocy: rozdział XIII ustawy notarjalnej z dnia 21 maja 1855 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 94), rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 maja 1860 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 120), ustawa z dnia 25 lipca 1871 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 76) o konieczności nadawania niektórym czynnościom prawnym formy aktu notarjalnego.

ORGANIZACJA IZB.

Art. 138.

Po ukonstytuowaniu się rad notarjalnych na podstawie przepisów prawa niniejszego dotychczasowe izby notarjalne przekażą niezałatwione przez siebie sprawy właściwym, w myśl prawa niniejszego, organom, majątek zaś swój — właściwym izbom notarjalnym.

KANDYDACI NOTARJALNI.

Art. 139.

§ 1. Kandydaci notarjalni stają się z dniem wejścia w życie prawa niniejszego aplikantami notarjalnymi i mogą przystąpić do egzaminu notarjalnego według prawa niniejszego w czasie, określonym przepisami dotychczasowemi.

§ 2. Kandydaci notarjalni, którzy złożyli egzamin sędziowski lub adwokacki przed dniem wejścia w życie prawa niniejszego, stają się asesorami notarjalnymi po upływie dwóch lat praktyki lub aplikacji notarjalnej, licząc od daty złożenia egzaminu.

§ 3. Substytuci notarjalni stają się z dniem wejścia w życie prawa niniejszego asesorami notarjalnymi.

KAUCJE NOTARJALNE.

Art. 140.

Kaucje notarjalne będą na żądanie zwrócone notarjuszom lub wykreślone z ksiąg gruntowych, jeżeli w ciągu sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie tego prawa nie będą co do nich zgłoszone pretensje.

ROZPORZĄDZENIA OSTATNIEJ WOLI.

Art. 141.

Rozporządzenia ostatniej woli, zeznane ustnie lub złożone na piśmie przed dwoma notarjuszami lub przed jednym notarjuszem i dwoma świadkami, mają moc sądowych rozporządzeń ostatniej woli, jeżeli zostały sporządzone z zachowaniem przepisów ogólnych o czynnościach notarjuszów i przepisów §§ 569, 587 — 592 i 594 — 596 kodeksu cywilnego 1811 roku.

WYŁĄCZNOŚĆ WŁAŚCIWOŚCI.

Art. 142.

Z dniem wejścia w życie prawa niniejszego ustaje właściwość sądów do dokonywania czynności, które może sporządzać notarjusz, a w szczególności ustaje prawo sądów do przyjmowania oświadczeń ostatniej woli.

ARCHIWA NOTARJALNE.

Art. 143.

Do czasu ujednostajnienia ustroju hipotecznego, archiwa notarjalne prowadzone będą przy sądach okręgowych.

Rozdział IV.

PRZEPISY SZCZEGÓLNE DLA OKRĘGÓW SĄDÓW APELACYJNYCH W POZNANIU I TORUNIU ORAZ SĄDU OKRĘGOWEGO W KATOWICACH.

NOTARJUSZE-ADWOKACI.

Art. 144.

§ 1. Notarjusze, którzy jednocześnie wykonywują zawód adwokacki, obowiązani są w terminie miesięcznym od ogłoszenia prawa niniejszego złożyć Ministrowi Sprawiedliwości oświadczenie, czy pragną pozostać w notarjacie. Niezłożenie oświadczenia w tym terminie uważa się za odpowiedź przeczącą.

§ 2. Dotychczasowi notarjusze, którzy w czasie do wejścia w życie prawa niniejszego zostaną mianowani ponownie, ulegają z mocy samego prawa skreśleniu z listy adwokatów z dniem wejścia w życie prawa niniejszego; notarjusze, którzy w tymże czasie nie zostaną ponownie mianowani, przestają z dniem wejścia w życie prawa niniejszego wykonywać czynności notarjuszów.

ZASTĘPSTWO NOTARJUSZA I CZAS APLIKACJI.

Art. 145.

§ 1. Aż do odwołania w drodze rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości można udzielać upoważnień do zastępowania notarjuszów także osobom, które na podstawie przepisów dotychczasowych mogły być mianowane notarjuszami, a nie wykonywują zawodu adwokackiego. Listę tych osób ustala rada notarjalna oraz przedstawia ją prezesowi sądu apelacyjnego i prezesom sądów okręgowych.

§ 2. Rada notarjalna władna jest osobę taką skreślić z listy, jeżeli okaże się, że pod względem zawodowym lub moralnym dana osoba nie odpowiada warunkom lub godności swego stanowiska.

§ 3. Rada notarjalna może w okresie, przewidzianym w § 1, zaliczyć na poczet aplikacji notarjalnej w całości lub w części:

a) czas pracy w kancelarjach notarjalnych przed wejściem w życie prawa niniejszego — osobom, które po ukończeniu studjów prawniczych były zatrudnione w takich kancelarjach;

b) czas aplikacji sądowej, adwokackiej lub w Prokuratorji Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, jednakże nie ponad 2 lata.

WYŁĄCZNOŚĆ WŁAŚCIWOŚCI.

Art. 146.

§ 1. Z dniem wejścia w życie prawa niniejszego ustaje właściwość sądu grodzkiego do sporządzania czynności, które należą do zakresu działania notarjusza.

§ 2. Z zastrzeżeniem, zawartem w art. 129 § 2 ustaje również właściwość władz państwowych i komunalnych do wyznaczania urzędników celem sporządzania czynności, wymienionych w § 1, dotychczasowe uprawnienia osób już wyznaczonych, jak również uprawnienia władz (syndyków) instytucyj prawa publicznego.

§ 3. Przepis § 1 nie dotyczy zakresu działania wydziału hipotecznego.

STOSUNEK DO PRAWA HIPOTECZNEGO.

Art. 147.

§ 1. Jeżeli wniosek o dokonanie w księdze gruntowej wpisu, stwierdzającego przejście, ograniczenie lub obciążenie prawa własności, poprzedza umowa, wówczas uskutecznienie wpisu do księgi gruntowej powinno nastąpić dopiero po wykazaniu, że umowa została zawarta z zachowaniem formy, przepisanej w art. 82.

§ 2. Jednakże dokonanie wpisu w księdze gruntowej czyni ważną umowę, zawartą bez zachowania formy, przewidzianej w art. 82.

Rozdział V.

ZMIANY W USTAWIE O OPŁATACH STEMPLOWYCH.

Art. 148.

W ustawie z dnia 1 lipca 1926 r. o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. 1932 r. Nr. 41, poz. 413) wprowadza się zmiany następujące...

Rozdział VI.

PRZEPISY KOŃCOWE.

Art. 149.

Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Sprawiedliwości, a co do art. 24 § 2, 124 § 3 i 148 w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 150.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1934 r. z wyjątkiem art. 124 § 2 oraz art. 144, które uzyskują moc obowiązującą z dniem ogłoszenia.

KODEKS ZOBOWIĄZAŃ I KODEKS HANDLOWY

Kodeks Zobowiązań i Kodeks Handlowy, część I oraz prawo o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością zostały uchwalone na posiedzeniu Rady Ministrów w dniu 20 b. m. i ogłoszone w trybie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z mocą ustawy w Nr. 82 Dziennika Ustaw.

W ten sposób polskie prawo prywatne materjalne czyni olbrzymi i nadzwyczaj doniosły krok w kierunku unifikacji. Obszerniej — w następnym numerze.

SKOROWIDZ
DO PRAWA O NOTARJACIE

OPRACOWAŁ
WIKTOR NATANSON

Objaśnienie: Liczby oznaczają artykuły Prawa o Notarjacie.

JAKUB GLASS

RZUT OKA NA POLSKĄ USTAWĘ NOTARJALNĄ

Rzut oka na ogłoszone już w Dzienniku Ustaw polskie prawo o notarjacie uważamy za konieczne poprzedzić zwięzłem przedstawieniem prac przedwstępnych, które dokonane zostały przed wydaniem tej ustawy. Prace te były bardzo intensywne i nieraz mocno rozbieżne. Szczegółowe ich przedstawienie — które wymagałoby napisania całej książki — nie tylko pomogłoby do wyjaśnienia wielu kwestji specjalnych z dziedziny notarjatu, ale zarazem ciekawe rzuciłoby światło na dążenia i ideały prawników polskich z czasów renesansu państwowego, jak niemniej na konstrukcję współczesnej państwowości polskiej.

Potrzebę reformy notarjatu odczuwano u nas już przed powstaniem Państwa Polskiego, gdy polski Departament Sprawiedliwości kładł podwaliny nowego urządzenia prawnego Polski.

Jakoż już w roku 1917 spotykamy dwa projekty polskiej ustawy notarjalnej, wyszłe z pod pióra dwuch notarjuszów warszawskich: Józefa Światopełk-Zawadzkiego i Szymona Landaua.

Pierwszy chronologicznie „projekt ustawy notarjalnej" Józefa Światopełk-Zawadzkiego [1]) obejmuje już zarówno organizację notarjatu, jak i działalność notarjuszów. Definicji urzędowej notarjatu nie daje. Poddaje notarjusza nadzorowi władz sądowych i izb notarjalnych (§ 1). Notarjusz musi być ukończonym prawnikiem i przejść trzy lata praktyki prawniczej (§ 7) oraz złożyć egzamin specjalny przed komisją (§ 9). Jednak w braku prawników nominację na notarjusza otrzymać mogą i nieprawnicy o wykształceniu średniem, po odbyciu sześcioletniej praktyki prawniczej (§ 8). Notarjuszów mianuje i przenosi prezes sądu kasacyjnego z liczby kandydatów, przedstawionych przez prezesa sądu obwodowego (czyli okręgowego) wraz z opinją izby notarjalnej (§ 16). Urzędowanie notarjusza jest dożywotnie (§ 1), a przeniesienie go na inne miejsce nie może nastąpić bez jego zgody. W okręgu każdego sądu obwodowego notarjusze tworzą kolegjum notarjalne (§ 50), które wybiera izbę notarjalną (§ 51). Zakres działalności izby notarjalnej jest bardzo szczupły: izba ma nadzór nad postępowaniem notarjuszów i osób, pracujących w ich biurach, pośredniczy w razie nieporozumień pomiędzy notarjuszami a stronami, wymierza pewne kary dyscyplinarne (§ 58).

„Projekt ustawy notarjatu z przepisami przechodniemi i taryfą" Szymona Landaua [2]) odznacza się starannością opracowania i bogatszą treścią. Notarjusze są urzędnikami państwowymi (§ 1), korzystają z nieodwołalności, nie mogą być zniewoleni do zmiany miejsca urzędowania (§ 3). Notarjusz musi mieć wykształcenie prawnicze albo świadectwo z ukończenia przynajmniej średniego zakładu naukowego oraz odbyć kilkoletnią praktykę prawniczą (§ 6), nadto złożyć egzamin przed specjalną komisją egzaminacyjną. Listę kandydatów sąd okręgowy prześle izbie notarjuszów do zaopinjowania, a następnie wraz z opinją izby oraz swojem przedstawieniem prześle Ministrowi Sprawiedliwości. W miastach z ludnością nie niżej 20 000 może być notarjuszem tylko prawnik (§ 8). Minister Sprawiedliwości mianuje kandydata z powyższej listy. Notarjusz może być złożony z urzędu wskutek wyroku sądu karnego lub z mocy decyzji sądu okręgowego, zapadłej wskutek długotrwałej choroby fizycznej lub umysłowej notarjusza (§ 21). Izba notarjalna, jako organ kolegjum notarjuszów w okręgu każdego sądu okręgowego, czuwa nad wykonywaniem przez notarjuszów ich obowiązków oraz dokonywa stałych rewizji kancelarji notarjalnych, wymierza kary dyscyplinarne, jest wogóle instancją opinjodawczą (§ 36).

Pozatem w r. 1919 projekt ustawy notarjalnej ogłosiło Ministerstwo Sprawiedliwości [3]). Projekt ten składający się ze 129 artykułów i z 2 artykułów przechodnich, przeznaczony już był, jak można wnosić, dla całej zjednoczonej Polski, podczas gdy poprzednie dwie ustawy miały na względzie tylko dawne Królestwo Kongresowe.

Notarjusze są urzędnikami państwowymi (art. 1). Mianuje notarjuszów i przenosi Minister Sprawiedliwości z listy kandydatów, przedstawionych przez prezesa właściwego Sądu Okręgowego wraz z jego opinją i opinją izby notarjalnej (art. 9). Notarjusz powinien być ukończonym prawnikiem, albo powinien przynajmniej mieć dowód z ukończenia średniego zakładu naukowego oraz z odbycia 7-o letniej praktyki prawniczej (art. 7). Składa egzamin przed specjalną komisją egzaminacyjną (art. 8). Izba notarjalna, jako organ kolegjum notarjalnego, zbiera-

[1]) Warszawa, druk. Noskowskiego, 1917, str. 30.

[2]) Warszawa, Druk. Art., 1917, str. 56.

[3]) Projekt tymczasowej ustawy notarjalnej (Opracowany w Ministerstwie Sprawiedliwości 1918/19 r.), b. m. i r., str. 16.

jącego się w okręgu każdego sądu okręgowego, sprawuje nadzór nad notarjuszami i ich pomocnikami, wypowiada opinję o kandydatach na urząd notarjusza, wymierza pewne kary dyscyplinarne (art. 57).

Projekt ministerjalny wyróżnia się tem, że wymaga pod nieważnością sporządzania aktów przelewu lub ograniczenia prawa własności nieruchomej w formie notarjalnej (art. 64).

Powyższe trzy ustawy, naogół dość zbliżone do siebie treścią, są pod wyraźnym wpływem ustawy notarjalnej austryjackiej: wszystkie one projektują izby notarjalne, jako organ samorządowy, wyłoniony przez kolegjum notarjalne; podobnież wszystkie one wymagają od notarjuszów składania kaucji urzędowej.

Silna akcja w kierunku reformy i zjednoczenia notarjatu rozwinęła się również w dzielnicy małopolskiej podjęta przez urzędowe organy reprezentacyjne — izby notarjalne. Pierwsza rozpoczęła tę akcję pod wpływem swego przewodniczącego dr. Tadeusza Starzewskiego izba notarjalna krakowska, postawiwszy sobie za cel zaznajomienie się z ustawodawstwem i praktyką innych ziem Polski oraz opracowanie w porozumieniu z przedstawicielami notarjatu całej Polski zasad a następnie projektów prawa notarjalnego, jak niemniej i prawa hipotecznego.

Wydelegowany do zapoznania się z notarjatem i hipoteką województw centralnych, dr. Stefan Góra odbył podróż informacyjną do b. Królestwa Kongresowego i w Warszawie zapoznał się z przytoczonymi wyżej trzema projektami ustaw notarjalnych. Następnie kolegjum notarjalne powołało do życia osobną komisję pod przewodnictwem dr. Starzewskiego i wstąpiło w porozumienie z delegatami izb notarjalnych lwowskiej i przemyskiej[4]).

Dr. Góra skreślił projekt ustawy notarjalnej w r. 1921, ogłoszony w dwóch pierwszych zaraz numerach Przeglądu Notarjalnego[5]), który założony był w r. 1922 jako organ małopolskich izb notarjalnych.

Projekt Góry, obszerny, z 260 §§ złożony, nazywa notarjuszów mężami zaufania publicznego (§ 1), nadaje im prawo nieusuwalności i nieprzenaszalności (§ 5). Notarjusz musi ukończyć wyższe studja prawnicze, złożyć egzamin na urząd sędziowski, odbyć praktykę prawniczą sądową przynajmniej 2-letnią, następnie zaś praktykę przynajmniej 2-letnią w charakterze substytuta notarjalnego (§ 11). Notarjuszów mianuje Minister Sprawiedliwości z pośród tern, przedstawionych przez izby notarjalne (§ 12). Urząd notarjusza gaśnie wskutek orzeczenia wyroku dyscyplinarnego lub wyroku sądu karnego, albo wskutek długotrwałej i niezdolność do urzędowania powodującej choroby (§ 38). Kandydat na notarjusza, który ukończył wyższe studja prawnicze i przyjęty został przez notarjusza na pomocnika, po 2 latach może być wpisany na listę substytutów notarjalnych (§ 43), którym wyłącznie powierzone jest zastępowanie notarjusza (§ 47) i z grona których są mianowani notarjusze (§ 11, p. 6). Notarjusze, urzędujący w obrębie sądu apelacyjnego, tworzą kolegjum notarjalne, którego organem jest izba notarjalna (§ 55). Do zakresu działania izb notarjalnych należy czuwanie nad wykonywaniem przez notarjuszów ich obowiązków oraz dokonywanie rewizji kancelarji notarjalnych (§ 66), również udział w sądownictwie dyscyplinarnem (§ 84 i nast.). Nadto projekt przewiduje Generalne Kolegjum Notarjalne, które wybiera z pośród siebie Naczelną Izbę Notarjalną, z siedzibą w Warszawie (§ 58). Projekt wprowadza przymus notarjalny do czynności prawnych, mających na celu ustanowienie, przeniesienie, przemianę lub zniesienie praw rzeczowych (§ 131).

Projekt dr. Góry był w kwietniu r. 1923 przedmiotem obrad w sekcji notarjalnej Zjazdu wszechpolskiego notarjuszów i pisarzy hipotecznych w Warszawie, następnie zaś podczas Zjazdu we wrześniu tegoż r. 1923 rozpatrywany był w specjalnej komisji notarjalnej, która przyjęła między innymi zasady następujące: notarjusz nie powinien być urzędnikiem państwowym; kandydat na notarjusza, po ukończeniu studjów prawniczych i złożeniu egzaminu państwowego powinien odbyć praktykę sądową, złożyć egzamin na urząd sędziowski, następnie zaś przejść 3-letnią praktykę u notarjusza; składanie kaucji przez notarjusza jest zbędne; koniecznym jest udział notarjusza w sądownictwie dyscyplinarnem; notarjat powinien być oddzielony od adwokatury, z zastrzeżeniem wszakże wyjątku w tym względzie dla b. dzielnicy pruskiej; niezbędnym jest przymus notarjalny dla aktów, dotyczących przeniesienia własności i obciążenia dóbr nieruchomych[6]).

Na podstawie projektu dr. Góry opracowany został wyczerpujący projekt izb notarjalnych małopolskich (177 art.)[7]). Organem izby notarjalnej, zbierającym się w okręgu każdego sądu apelacyjnego, jest według projektu rada notarjalna o rozległych atrybucjach samorządowych (art. 31 i nast.). Zwierzchnim organem samorządowym notarjatu w całej Polsce jest Naczelna Rada Notarjalna z sie-

[4]) Prz. Not., 1922, Nr. 1, str. 7.

[5]) Prz. Not., 1922, Nr. 1, str. 9—39, Nr. 2, str. 3—45.

[6]) Prz. Not., 1923, Nr.Nr. 5 i 6, str. 9 i nast., str. 45 i nast.

[7]) Ustawa w przedmiocie urządzenia notarjatu w Rzeczypospolitej Polskiej (nieogłoszona drukiem).

dzibą w Warszawie (art. 43), która rozpoznaje odwołania od orzeczeń miejscowych rad notarjalnych (art. 45).

Sprawie reorganizacji notarjatu poświęcił szczególną uwagę jeden z najwybitniejszych prawników polskich, człowiek umysłu rozległego i wielostronnego, prof. W. L. Jaworski. Interesując się w ciągu długotrwałej swojej działalności naukowej sprawą notarjatu, przedwcześnie zmarły prof. Jaworski, w okresie prac nad ujednostajnieniem notarjatu polskiego napisał specjalną pracę p. t. „Reforma Notarjatu“ [8]). W dziele tym prof. Jaworski wypowiedział szereg głębszych uwag nad problemem notarjatu, jako ilustrującym tak żywo dyskutowaną obecnie kwestję etatyzmu w społeczeństwach powojennych. Ponieważ notarjusz wykonywa jurysdykcję prewencyjną i sprawuje pewne agendy państwowe przeto, zdaniem prof. Jaworskiego, musi być urzędnikiem państwowym. Jakoż według brzmienia art. 1 projektowanej przez prof. Jaworskiego ustawy notarjalnej „notarjusze są urzędnikami państwowymi, zorganizowanymi i działającymi wedle niniejszej ustawy“.

Niewątpliwą antynomję pomiędzy notarjuszem jako urzędnikiem państwowym a jako piastunem pewnych praw samorządowych — nawskroś teoretyczny i — powiedzmy — doktrynerski umysł Jaworskiego rozwiązał w ten sposób, że tworzy on dwojakiego rodzaju ciała wyborcze: izby notarjalne i rady notarjalne, służące jedynie do tego, że za ich pomocą państwo sprawować może kontrolę nad urzędowaniem notarjusza **(art. 32 proj.)** oraz odrębne izby notarjalne, jako przymusową zawodową organizację notarjuszów. Tej ostatniej poświęcona jest oddzielna ustawa „O przymusowej zawodowej organizacji notarjalnej“. Organizacja ta ma na celu obronę godności i honoru stanu notarjalnenego oraz popieranie i obronę interesów tego stanu (art. 2).

Poza temi usiłowaniami prywatnemi do pracy nad urządzeniem notarjatu przystąpiło Państwo, przez powołany do tego organ specjalny — Komisję Kodyfikacyjną. Sekcja postępowania cywilnego K. K. wyznaczyła referenta projektu w osobie członka K. K. J. Glassa. Referent w listopadzie r. 1928 opracował główne zasady przyszłego projektu. Po otrzymaniu uwag od Ministerstwa Sprawiedliwości i od niektórych notarjuszów referent przystąpił do opracowywania projektu ustawy notarjalnej, którego główne zasady rozważane były w podkomisji przygotowawczej pod przewodnictwem członka K. K. Rymowicza w r. 1930. Stosownie do wytycznych, uchwalonych przez podkomisję, projekt ten po wprowadzeniu odpowiednich zmian, został ogłoszony drukiem w wydawnictwach Komisji Kodyfikacyjnej [9]). Po otrzymaniu odpowiedzi od szeregu osób prywatnych i instytucji prawniczych projekt ten rozpatrywany był przez podkomisję notarjalną i w redakcji, przyjętej w pierwszem czytaniu, wydrukowany został ponownie [10]).

Według redakcji, przyjętej w pierwszem czytaniu, notarjusz jest urzędnikiem państwowym i w wykonaniu swojego urzędu podlega tylko ustawom (art. 1); nie może być zwolniony z urzędu inaczej jak w drodze przepisanej w ustawie, nie może być również zmuszony do zmiany miejsca urzędowania (art. 3). Do otrzymania nominacji na notarjusza wymagane są uniwersyteckie studja prawnicze, odbycie aplikacji sądowej lub adwokackiej, ukończonej egzaminem, oraz odbycie dwuletniej aplikacji notarjalnej w charakterze substytuta (art. 10). Podanie o nominację kandydat wnosi do rady notarjalnej, która wraz z opinją swoją o jednym lub kilku kandydatach, których uważa na najodpowiedniejszych, czyni przedstawienie do prezesa sądu okręgowego (art. 11). Minister Sprawiedliwości mianuje notarjuszem jednego z kandydatów, którzy złożyli podania do rady notarjalnej (art. 12). Notarjusz może być zwolniony z urzędu, bądź gdy z powodu ułomności cielesnej albo z powodu upadku sił fizycznych stał się trwale niezdolnym do służby, — na podstawie orzeczenia kolegjum administracyjnego sądu apelacyjnego, wydanego na wniosek rady notarjalnej, bądź na podstawie wyroku sądu dyscyplinarnego albo sądu karnego (art. 22).

Prawnik, który odbył aplikację sądową lub adwokacką i złożył egzamin, przyjęty przez notarjusza i wciągnięty na listę aplikantów przez radę notarjalną, pracuje w kancelarji notarjalnej 2 lata, poczem wciągnięty zostaje na listę substytutów (art. 23). Substytut ma wyłączne prawo do zastępowania notarjusza (art. 26). Również substytut jedynie może otrzymać nominację na notarjusza.

Rada notarjalna, jako organ izby notarjalnej, której siedzibą jest siedziba sądu apelacyjnego, czuwa nad przestrzeganiem przez notarjuszów, substytutów i aplikantów notarjalnych wymagań etyki, organizuje aplikację notarjalną (art. 36), bierze udział w sądownictwie dyscyplinarnem (art. 50) i wykonywa nadzór nad notarjuszami przez odbywane perjodycznie — nie rzadziej niż raz na lat 6 — rewizje ich czynności urzędowych (art. 41).

W zakresie czynności notarjalnych zwrócić należy uwagę, że projekt nie zawiera w sobie przepisów o przymusie notarjalnym w stosunku do aktów,

[8]) Kraków, u Fromera, 1929, str. 258.

[9]) Sek. Post. Cyw. t. 1. zesz. 7, 1931. str. 48.

[10]) Podkom. Not., zesz. 1, 1933, str. 39.

dotyczących nieruchomości, gdyż podkomisja uważała, że przepis tego rodzaju, jako przepis prawa materjalnego, nie należy do ustawy notarjalnej. Wobec tego podkomisja ograniczyła się jedynie do powtórzenia tego przepisu w przepisach przechodnich dla województw centralnych i wschodnich, pozostawiając tem samem status quo ante w województwach południowych, które przymusu notarjalnego w zakresie aktów dotyczących majątków nieruchomych nie znały.

Przepisy przechodnie upoważniają Ministra Sprawiedliwości w ciągu lat 10 od wejścia ustawy w życie do zamianowania notarjuszem osoby, która zajmowała przynajmniej w ciągu lat 5 stanowisko sędziego lub prokuratora (art. 119). Nadto, przepisy przechodnie dla b. dzielnicy rosyjskiej pozwalały na zastępowanie notarjusza przez jednego z dotychczasowych pomocników, którzy w ciągu ostatnich lat trzech pełnili zastępczo obowiązki notarjusza; jeżeli zaś pomocnik w okresie czasu od przywrócenia sądownictwa polskiego złożył był egzamin na notarjusza, prawo do zastępowania miało mu służyć dożywotnio (art. 122).

Przed przystąpieniem podkomisji do drugiego czytania dalsza praca nad projektem w maju r. b. przejęta była przez Ministerstwo Sprawiedliwości i obecnie, w październiku rozporządzeniem Prezydenta R. P. projekt ogłoszony został w formie obowiązującej, jako „Prawo o notarjacie".

*

Zjednoczenie i ujednostajnienie polskiego notarjatu nie tylko jest świętem uroczystem dla naszej korporacji, nie tylko dla całego sądownictwa polskiego, ale stanowi zarazem ważny krok naprzód w dziedzinie zespolenia ustawodawczego całej Polski.

Po wydaniu prawa o ustroju sądów powszechnych, po uregulowaniu oddzielnem rozporządzeniem ustroju adwokatury, jedynem niejako ogniwem niezespolonem w wielkim gmachu sądownictwa polskiego pozostał notarjat. Tak późne względnie zespolenie notarjatu polskiego bynajmniej nie tłomaczy się zresztą mniej odczuwaną w tym kierunku potrzebą, gdyż przeciwnie rozbieżność i wadliwy stan notarjatu w poszczególnych prowincjach Polski tak prawnicy, jak wraz z nimi i całe społeczeństwo polskie oddawna boleśnie odczuwali, ale raczej bliskim związkiem notarjatu z innemi dziedzinami ustawodawstwa, przedewszystkiem z prawem materjalnem, co znacznie utrudniało pracę w dziedzinie zjednoczenia notarjatu.

Gdy w ten sposób ustawa notarjatu w szeregu ustaw organizacyjnych zajęła miejsce ostatnie, wiele kwestji okazało się już przesądzonych, nie ulegających obecnie dyskusji. Nie tylko przesądzona była sama nazwa urzędnika dobrej woli, który już uprzednio w całym szeregu aktów ustawodawczych nazwany był notarjuszem — nie rejentem —, nie tylko zdecydowana była kwestja wyodrębnienia notarjatu od adwokatury, w ustawie o ustroju adwokatury ostatecznie uregulowana. Co ważniejsza, przesądzonych już było wiele kwestji, dotyczących stanowiska notarjusza, skoro, jako quasi-iudex, zajmuje on stanowisko pod niejednym względem zbliżone do stanowiska sędziego. Tem samem, mutatis mutandis, w całym szeregu przepisów — co do nominacji, objęcia urzędowania, zajęć ubocznych, zwolnienia z urzędu i wielu innych — ustawa notarjalna wzoruje się na prawie o ustroju sądów powszechnych.

Ustawa nasza, jak każde dzieło rąk ludzkich, ma niewątpliwie swoje strony słabe i braki. Naogół jednak — na wstępie zaraz zaznaczyć to należy — stanowi niewątpliwy krok naprzód w porównaniu z przepisami dotychczasowych ustaw dzielnicowych.

W b. zaborze rosyjskim, gdzie notarjat opierał się na przestarzałej ustawie z r. 1866, nie był wymagany od notarjuszów żaden cenzus wykształcenia, wystarczało złożenie egzaminu przed specjalną komisją w sądzie okręgowym; mianował notarjuszów prezes sądu apelacyjnego, który też miał prawo zwalniać notarjuszów z urzędu — zasada, zmieniona dopiero w powojennem ustawodawstwie polskim przez nominację Ministra Sprawiedliwości. Nie było specjalnej aplikacji notarjalnej, wobec czego zastępstwo notarjuszów sprawowali pomocnicy - nieprawnicy, posiadający jedynie wyszkolenie praktyczne. Przy poświadczeniu podpisów notarjusz stwierdzał jedynie tożsamość osoby, nie czyniąc wzmianki o jej zdolności prawnej, co w obrębie b. Królestwa Kongresowego pociągało za sobą konieczność sporządzania każdej czynności w formie aktu notarjalnego.

W b. dzielnicy pruskiej połączony był nierozerwalnie z adwokaturą, zawodem wolnym. W tych warunkach nie mógł się wytworzyć właściwy stan notarjalny. Minister miał prawo udzielania adwokatom nominacji na notarjusza czasowo, np. na przeciąg jednego roku. Nie mogło być mowy o nadaniu jakiegokolwiek samorządu notarjalnego, skoro notarjat był dla adwokatów w wielu wypadkach niejako dodatkiem do głównego ich zawodu — obrończego. Nie istniała nawet specjalna ustawa notarjalna: przepisy dotyczące notarjuszów mieściły się w ustawach sądownictwa niespornego — niemieckiej z r. 1898 i pruskiej z r. 1899.

Wreszcie w b. zaborze austrjackim, na podstawie ustawy z r. 1871 istnieje wprawdzie specjalna apli-

kacja notarjalna, znany jest samorząd notarjalny— którego organami są kolegja i izby notarjalne — o zakresie nawet dość rozległym: izby notarjalne mają, między innemi, współudział przy obsadzaniu posad notarjalnych; notarjusze obowiązkowo są prawnikami. Wszelako bezwzględna konieczność przejścia w każdym poszczególnym wypadku przez specjalną aplikację notarjalną sprawia, że notarjuszem zostać może jedynie ten, kto lat kilkanaście, albo więcej pozostawał na stanowisku kandydata notarjalnego. Obok tego prawo sporządzania aktów, dotyczących przejścia lub ograniczenia prawa własności do nieruchomości, w formie protokułów z poświadczonym podpisem, czyli bez obowiązkowego udziału notarjusza, dotkliwie notarjat pauperyzuje, pozwalając jednocześnie ludności lekkomyślnie, zgoła nieopatrznie wyzbywać się ziemi, co zupełnie jest nie do pomyślenia, gdy akt sprzedaży musi obowiązkowo przejść przez kancelarję notarjalną.

Powracając do prawa polskiego, należy podkreślić, że prawidłowo jest przedewszystkiem postawiona kwestja stanowiska notarjusza. Wyróżniając się od urzędnika sensu stricto tem, że, aczkolwiek związany z danym okręgiem sądowym, poza obrębem którego instrumentować nie może, załatwia czynności na żądanie stron interesowanych, bez względu na ich miejsce zamieszkania i położenie miejscowości, których czynności dotyczą (art. 3), oraz że nie otrzymuje pensji od państwa, ale utrzymuje się z wynagrodzenia od stron za poszczególne czynności (art. 24), notarjusz nie może być we właściwem tego słowa znaczeniu urzędnikiem państwowym. Z drugiej jednak strony organ sądowy, który tak ważne przywileje otrzymuje od państwa: stanowisko swoje obejmuje z nominacji, składa przysięgę na wierność państwu, posiada przywilej numerus clausus, korzysta z nieodwołalności w tym samym zakresie, co sędzia, ma prawo wyłącznego wykonywania pewnych zleconych mu ustawami czynności z pobieraniem wynagrodzenia według ustalonej dla niego taksy urzędowej, ma nadto wyjątkowo cenny przywilej dla spisywanych przez siebie czynności: cechę wiary publicznej (art. 262 KPC.), niewątpliwie bardzo blisko związany jest z państwem.

Nie jest notarjusz urzędnikiem państwowym, nie może być również uważany za osobę zaufania publicznego, skoro stanowisko swoje zawdzięcza nominacji. Trudną kwestję określenia stanowiska notarjusza najwłaściwiej, zdaniem naszem, rozstrzygnęła polska ustawa notarjalna, nazwawszy notarjusza funkcjonarjuszem publicznym, za wzorem najstarszej i najpoważniejszej ustawy francuskiej, jak również ustawy włoskiej, kraju o najdawniejszych tradycjach notarjalnych. „Notarjusz jest funkcjonarjuszem publicznym, powołanym do sporządzania aktów i dokumentów, którym strony obowiązane są lub pragną nadać znamię wiary publicznej oraz do spełniania innych czynności, zleconych mu przez prawo". Tego rodzaju załatwienie tej zasadniczej sprawy umożliwia nadanie notarjatowi pewnych praw samorządu, których pożytek, a nawet konieczność uznają wszystkie ustawodawstwa europejskie.

Notarjusza mianuje Minister Sprawiedliwości (art. 6). Zachowany jest w ten sposób tryb postępowania, stosowany przy nominacji we wszystkich ustawodawstwach dzielnicowych. Warunki, wymagane przy nominacji, są, mutatis mutandis, identyczne z warunkami nominacji na sędziego (art. 82 p. o. u. s. p.), a zatem notarjusz musi być ukończonym prawnikiem, musi odbyć aplikację notarjalną i złożyć egzamin notarjalny.

Od obowiązku aplikacji notarjalnej i egzaminu ustawa zwalnia osoby, „które pozostawały co najmniej pięć lat na stanowiskach sędziów i prokuratorów" (art. 8), a zatem zarówno w sądach powszechnych, jak w sądownictwie wojskowem lub administracyjnem.

Ustawa zna jeszcze jeden wyjątek od wymogu aplikacji notarjalnej, dopuszczając do nominacji na notarjusza tego, „kto ze względu na kwalifikacje osobiste i działalność w służbie publicznej daje rękojmię należytego wykonywania obowiązków notarjusza" (art. 8, § 2). Zarazem jednak ustawa wymaga złożenia przez takiego kandydata egzaminu notarjalnego oraz zgody na jego nominację Prezesa Rady Ministrów i nominację tę dopuszcza jedynie „w przypadkach wyjątkowych". Jest to odstępstwo stanowcze od warunku studjów prawniczych, — sam egzamin notarjalny nic tu, oczywiście, nie zmienia — gdy jednak odstępstwo to ma być dopuszczone względem jednostek szczególnie zasłużonych i to w drodze wyjątku, godzi się w samej rzeczy przypuszczać, iż będzie ono zrzadka stosowane.

Jeżeli w danej miejscowości stanowisko notarjusza zostało zwinięte albo liczba stanowisk notarjalnych uległa zmniejszeniu, Minister Sprawiedliwości przenosi notarjusza, który pozostał niejako poza etatem, do innej miejscowości (art. 11).

Notarjusz może być przez Ministra Sprawiedliwości zwolniony ze stanowiska, prócz wypadku zapadłego wyroku sądowego lub dyscyplinarnego, również „gdy z powodu ułomności cielesnej albo z powodu upadku sił fizycznych lub umysłowych stał się trwale niezdolny do służby": art. 12 § 1 (taksamo jak sędzia: art. 110 p. o u. s. p.).

Poza tem Ministrowi Sprawiedliwości służy prawo dla dobra służby przenieść notarjusza na inne miejsce na wniosek rady notarjalnej bądź na wnio-

sek prezesa sądu apelacyjnego, wszakże po wysłuchaniu wyjaśnień notarjusza: art. 12 § 3 (analogja z art. 102 § 2 p. o u. s. p.).

Urzędów państwowych z wyjątkiem stanowiska profesora, docenta lub lektora szkół wyższych notarjuszowi zajmować nie wolno. Wogóle oddawanie się zajęciom ubocznym nie jest dopuszczalne bez uprzedniej zgody prezesa sądu okręgowego (art. 17).

Urlopu udziela notarjuszowi prezes sądu okręgowego, zastępuje go podczas urlopu lub choroby asesor przez niego zaproponowany. Nowość i to pożyteczną stanowi przepis, że w razie niemożności pełnienia obowiązków w ciągu nie dłużej niż dni trzech, notarjusz sam wyznacza zastępcę z pośród asesorów sądu apelacyjnego, o czem, jak również następnie o powrocie do zajęć, zawiadamia prezesa sądu okręgowego i radę notarjalną. Urlop dłuższy nad trzymiesięczny w danym roku kalendarzowym może być udzielony notarjuszowi jedynie za zgodą prezesa sądu apelacyjnego (art. 20).

Aplikantem notarjalnym może być tylko kandydat, który ukończył wyższe studja prawnicze. Aplikacja notarjalna trwa lat 5, polega na systematycznem zaznajamianiu się z wszystkiemi działami czynności notarjalnych pod kierunkiem notarjusza-patrona i na uczestnictwie w pracach organizowanych w tym celu przez radę notarjalną (art. 58). Kandydata przyjmuje na aplikację rada notarjalna, wszakże przed rozstrzygnięciem tej sprawy rada winna uzyskać zgodę prezesa sądu apelacyjnego. Aplikant notarjalny po odbyciu aplikacji zostaje poddany egzaminowi w specjalnej komisji, składającej się z sędziego sądu apelacyjnego, jako przewodniczącego i 3 notarjuszów, delegowanych przez radę notarjalną (art. 59), poczem zostaje asesorem notarjalnym, upoważnionym do zastępowania notarjusza (art. 60).

Notarjat posiada według ustawy pewien samorząd korporacyjny. W okręgu każdego sądu apelacyjnego notarjusze stanowią izbę notarjalną (art. 25), która na walnem zgromadzeniu obiera radę notarjalną (art. 28), w składzie od 9 — 13 członków, zależnie od liczebności izby (art. 32). Główne atrybucje rady stanowią: czuwanie nad należytem wykonywaniem przez notarjuszów, asesorów i aplikantów notarjalnych ich obowiązków oraz nad przestrzeganiem powagi i godności stanu notarjalnego, udział w sądownictwie dyscyplinarnem, pośredniczenie między notarjuszami, asesorami i aplikantami notarjalnemi na tle wykonywania obowiązków urzędowych (art. 34) oraz stały nadzór nad notarjuszami danego okręgu. Nadzór rady wykonywany będzie perjodycznie w ten sposób, aby w ciągu lat 3 wszystkie kancelarje notarjalne okręgu izby poddane były gruntownej rewizji (art. 38).

Tutaj jest najważniejszy punkt samorządu. Idzie tu mianowicie o przyjęcie przez notarjuszów udziału w nadzorze nad członkami korporacji, nadzorze którego nikt nie może prowadzić tak gruntownie i szczegółowo, jak właśnie koledzy - notarjusze.

Przewiduje oczywiście ustawa nadzór nad notarjatem prezesa sądu okręgowego, prezesa sądu apelacyjnego (art. 37) i Ministra Sprawiedliwości (art. 42). Wszakże praktyka wykazuje, że, wobec przeciążenia sądów pracą, nadzór sądów okazał się wielce niedostateczny. Oto jest główna przyczyna, dla której samorząd notarjalny uznany został na zachodzie — przedewszystkiem we Francji — za celowy i pożyteczny. Samorząd notarjatu u nas sprowadza się niemal wyłącznie do obowiązków, nie stanowi kompleksu praw ani zaszczytów, — skoro nasze organy samorządu pozbawione są wszelkiego wpływu na nominację notarjusza — ale — obowiązek publiczny, munus publicum. Bądź co bądź samorząd tego rodzaju pozwala się wybić na czoło zdolniejszym jednostkom, które mogą podnieść poziom całej korporacji. Tak było we Francji; spodziewajmy się, że notarjat polski nie pozostanie w tyle poza wzorami Europy zachodniej.

Ważną również częścią samorządu jest udział członków rad notarjalnych w sądownictwie dyscyplinarnem: w pierwszej instancji w skład sądu dyscyplinarnego wchodzi sędzia sądu okręgowego oraz dwóch notarjuszów, w drugiej instancji dwóch sędziów sądu apelacyjnego i jeden notarjusz (art. 47). Pożytecznym jest przepis, że obrońcą obwinionego w Sądzie dyscyplinarnym może być nie tylko notarjusz, ale i adwokat (art. 49).

Celem stwierdzenia tożsamości osób notarjuszowi nieznanych ustawa wymaga przedewszystkiem oznaczenia osoby przez dwóch znanych notarjuszowi rekognoscentów, dopiero zaś w braku takich osób stwierdzenia tożsamości za pomocą dokumentów. Taka kolejność sposobów stwierdzenia tożsamości wydaje się ze wszech miar właściwą. W przedmiocie zdolności do działań prawnych ustawa wskazuje jedynie warunek negatywny: zakaz dokonania czynności, gdy notarjusz przekonał się o braku zdolności danej osoby do działań prawnych (art. 69).

Pożądanym jest przepis, dozwalający używania do wszelkiego rodzaju dokumentów notarjalnych, a zatem i do oryginałów aktów, maszyny do pisania, jak również formularzy drukowanych (art. 77). Obawa przed możnością wywabienia pisma maszynowego jest płonna: analiza chemiczna wykazuje, że łatwiej jest stwierdzić ślad pisma maszynowego, niż ręcznego.

Góruje doniosłością w części drugiej („czynności notarjalne“) przepis, wymagający pod nieważnością formy notarjalnej dla umów o przejście, ograniczenie lub obciążenie prawa własności do nieruchomości oraz dla pełnomocnictw do sporządzania tego rodzaju umów (art. 82). Przepis ten jest w wysokim stopniu pożyteczny dla dzielnicy małopolskiej, gdzie dotychczas, z wielką dla sprawy publicznej szkodą, umowy tego rodzaju mogły być sporządzane z podpisem prywatnym.

Nader pożyteczny dla dzielnicy rosyjskiej jest przepis, pozwalający notarjuszowi poświadczać podpis lub tuszowy odcisk palca osoby niepiśmiennej lub nie mogącej pisać (art. 96). W braku takiego przepisu w byłej dzielnicy rosyjskiej osoby niepiśmienne każdą czynność musiały dotychczas sporządzać w formie aktu notarjalnego.

Ustawa pozwala notarjuszowi w związku z dokonywaną przez niego czynnością przyjąć na przechowanie pieniądze albo papiery wartościowe, celem wydania ich osobie wskazanej przez składającego (art. 109). Jednakże depozyt taki musi być w ciągu tygodnia wydany osobie przy złożeniu wskazanej (art. 110).

Z przepisów przechodnich podnieść należy służące Ministrowi Sprawiedliwości prawo od chwili ogłoszenia ustawy do jej wejścia w życie przenoszenia notarjuszów bez ich zgody do innych miejscowości i zwalniania z zajmowanych stanowisk: art. 124 (por. art. 284 p. o. u. s. p.).

Zwraca uwagę przepis, dozwalający Ministrowi Sprawiedliwości w ciągu lat 10 od dnia wejścia ustawy w życie w razie opróżnienia się stanowiska notarjusza delegować czasowo do pełnienia jego obowiązków sędziego lub prokuratora.

Ważną kwestją uprawnień do zastępowania notarjuszów w b. zaborze rosyjskim, przez byłych pomocników notarjalnych, wśród których spotykamy znaczny odsetek ludzi rzetelnych, pracowitych i całkowicie uzdolnionych do wykonywania wszystkich czynności notarjalnych, rozstrzyga art. 131, który pozwala Ministrowi Sprawiedliwości, aż do odwołania, udzielać upoważnień do zastępowania notarjuszów osobom, które co najmniej lat 10 były zatrudnione w kancelarji hipotecznej lub notarjalnej i wciągnięte zostały na listę przez radę notarjalną.

W konkluzji tego naszego sumarycznego rzutu oka na nową ustawę, jako cechy istotne polskiej ustawy notarjalnej zaznaczamy: wykształcenie prawnicze, jako warunek dla notarjatu istotny, długotrwałą, gdyż lat 5 trwającą aplikację pod dozorem specjalnej korporacji, a przedewszystkiem notarjusza-patrona, samorząd, nie jako drogę do zaszczytów, ale jako szkołę twardego obowiązku, zmierzającą do podniesienia poziomu moralnego i umysłowego całej korporacji; rozszerzenie zakresu działalności notarjatu przez poddanie w całej Polsce przymusowi notarjalnemu czynności, dotyczących własności nieruchomej, — co leży stanowczo w interesie państwa (utrudnienie wyzbycia się ojcowizny, jako postulat zdrowej polityki agrarnej). Wszystkie zaś te inowacje wprowadzane są pod znakiem — silnej władzy państwowej.

Pod powagą nowej ustawy notarjat przestaje być fikcją, jakimś przytułkiem dla starych emerytów (panis bene merentium), a staje się samodzielną korporacją ludzi pracy, rekrutujących się z należycie przygotowanych i stan swój miłujących aplikantów-asesorów, korporacją, równoległą sądownictwu i adwokaturze.

W ten sposób — w twardej szkole obowiązku i pracy — może się wytworzyć rodzimy, dzielny, pełen tężyzny, notarjat polski, jako spadkobierca świetnych tradycji dawnych polskich rejentów, owych zaufanych powierników i doradców stron, ułatwiających pracę sądom i wprowadzających ład i porządek w ważnej dziedzinie jurysdykcji dobrej woli.

UDZIAŁ NOTARJATU W POŻYCZCE NARODOWEJ

Według zestawień statystycznych, ogłoszonych przez p. Komisarza Generalnego Pożyczki Narodowej, ogólna liczba subskrybentów wyniosła 1.347.041, którzy podpisali łącznie obligacji na sumę nominalną 327.608.200.— zł.

W zestawieniu tem notarjusze włączeni są do grupy wolnych zawodów prawniczych, które (adwokaci, notarjusze i t. p.) subskrybowały Pożyczkę Narodową na łączną sumę 2,747,600 zł., przy ogólnej ilości subskrybentów, wynoszącej 6,514 osób.

Ze swej strony będziemy usiłowali wydzielić z ogólnego zestawienia, dotyczącego zawodów prawniczych, samych notarjuszów dla ustalenia udziału notarjatu w wielkiem dziele Pożyczki Narodowej.

W myśl wezwania Redakcji, ogłoszonego w ostatnim Nr. 9 „Przeglądu Notarjalnego", otrzymaliśmy liczne wiadomości od poszczególnych notarjuszów co do ich udziału w subskrypcji Pożyczki, dane te jednak nie są jeszcze dostateczne, by można było z nich wyciągnąć konkretne wnioski. Prosimy przeto o dalsze nadsyłanie tych danych.

W szczególności prosimy wszystkie organizacje notarjalne, a wśród nich Oddziały miejscowe Zrzeszenia N. i P. H. o nadsyłanie danych grupowych, tą drogą bowiem najprędzej dojdziemy do celu.

*

Notarjusze okręgu Sądu Okręgowego w Warszawie subskrybowali na Pożyczkę Narodową kwotę 283,500 zł., pisarze hipoteczni — 19,850 zł., pracownicy notarjalni i hipoteczni — 126,848 zł. Łącznie zatem na okrąg Sądu Okręgowego w Warszawie wypada 430,198 złotych.

*

Wedle informacji, udzielonej nam przez D-ra Stanisława Steina, Prezesa Izby notarjalnej w Krakowie, subskrybowali pp. notarjusze krakowskiego okręgu izbowego, łącznie z kandydatami notarjalnymi i personelem biurowym kwotę zł. 132,950.

W szczegółach zaś subskrypcja ta przedstawia się następująco:

84 notarjuszy subskrybowało kwotę .	zł.	104,750
70 kandydatów notarjalnych subskrybowało kwotę	„	19,100
personel biurowy kwotę	„	9,100

Notarjusze lwowskiego okręgu izbowego subskrybowali 63,400 zł., kandydaci notarjalni — 16.000 zł., łącznie więc — 79,400 złotych.

NOTARJAT NA I ZJEŹDZIE PRAWNIKÓW PAŃSTW SŁOWIAŃSKICH

Jak wiadomo w okresie od 7-go do 9-go września b. r. odbył się w Bratislavie I-szy Zjazd Prawników Państw Słowiańskich. Szczegóły tego Zjazdu są zbyt dobrze znane z komunikatów prasowych, aby je na tym miejscu powtarzać, pozostaje więc do omówienia udział sfer notarjalnych na tymże Zjeździe.

Zgodnie z programem Zjazdu — dnia 7-go września w godzinach popołudniowych odbyły się zebrania zawodowe, a między innemi także Zebranie Notarjuszy.

Na zebranie to przybyło 19 osób ze stanu notarjalnego (15-tu Czechosłowaków, 2-ch Jugosłowian i 2-ch Polaków). Z Polski przybyli jedynie Dr. Jerzy Wiewiorowski, Substytut notarjalny z Krakowa, i Mgr. Kazimierz Poręba, Kandydat notarjalny z Łańcuta.

Do Prezydjum zaproszono Dr. Culika, Prezesa Izby Notarjalnej z Pragi, D-ra Kallaya, Notarjusza z Bratislavy, D-ra Jurasa, Notarjusza z Jugosławji, i D-ra Wiewiórowskiego.

Po zagajeniu zebrania przez D-ra Kallaya przemówił Prezes Dr. Culik, który poruszył sprawy notarjatu w Czechosłowacji, poczem Dr. Juras przedstawił sytuację notarjatu w Jugosławji, zaś Dr. Wiewiorowski omówił stosunki notarjalne w Polsce.

Ze sprawozdań tych wynikało, że notarjat w tychże państwach przeżywa ciężkie chwile, gdyż wpływa na to brak jednolitego ustawodawstwa notarjalnego, kryzys finansowy oraz silna konkurencja (np. w Jugosławji ze strony sekretarzy gminnych, którzy spisują umowy i podszywają się pod tytuł notarjusza).

Ponadto szereg mówców poruszył różne bolączki notarjatu.

Następnie po dyskusji uchwalono:

1) dążyć do podniesienia stanu notarjalnego przez działalność skierowaną w kierunku zaostrzenia wymogów potrzebnych do uzyskania stanowiska notarjusza;
2) utworzyć nieoficjalny Związek Notarjuszy Państw Słowiańskich, mający na celu porozumienie i działalność w kierunku ujednostajnienia przepisów i ustaw notarjalnych.

Poza tym zebraniem odbył się na drugi dzień wspólny obiad notarjalny, na którym wygłoszono szereg przemówień i poruszono wiele spraw dotyczących notarjatu.

Dr. W.

MARJAN KURMAN

PRZEGLĄD USTAWODAWSTWA POLSKIEGO

WCHODZĄCEGO W ZAKRES CZYNNOŚCI

NOTARJALNYCH I HIPOTECZNYCH

ZA 1930 R. (DRUGIE PÓŁROCZE), 1931 R. 1932 R. I 1933 R. (PIERWSZE PÓŁROCZE)

ORAZ PRZEGLĄD ZA TENŻE CZAS

ORZECZNICTWA SĄDU NAJWYŻSZEGO I. C.

Scalanie gruntów. — Rozporządzenie Ministrów: Reform Rolnych i Sprawiedliwości, z dnia 30 maja 1931 r. (Dz. ust. 60/1931, poz. 485), w sprawie *drobnych zmian w rozporządzeniu wykonawczem* do ustawy o scalaniu gruntów.

„ Ustawa z dnia 21 marca 1931 r. o dowodach prawa własności do gruntów scalonych (Dz. Ust. Nr. 39/1931, poz. 340).

Po zakończeniu postępowania scaleniowego, o ile do obszaru scalenia wchodziły grunty, nieposiadające urządzonej hipoteki, okręgowy urząd ziemski dokona obwieszczenia o przeprowadzonem scaleniu z wymienieniem nazw wszystkich wsi (miast, miasteczek), które weszły do danego obszeru scalenia, numerów nowoutworzonych działek, ich obszarów oraz osób, którym zostały przyznane, wyznaczając *termin trzymiesięczny do zgłoszenia przez osoby interesowane do okręgowego urzędu ziemskiego pretensji o prawie własności do gruntów scalonych, nieposiadających urządzonej hipoteki.* Pretensje te winny być poparte dowodami wytoczonego w tym przedmiocie sporu sądowego, (art. 1).

Po zakończeniu postępowania scaleniowego roszczenia o prawo własności do gruntów scalonych mogą być skierowywane wyłącznie do działek, otrzymanych przez uczestników scalenia wzamian za grunty uprzednio posiadane, (art. 4).

Opłaty w postępowaniu hipotecznem, wszczętem *w celu wywołania i regulacji hipoteki scalonych gruntów* na podstawie tytułów, uzyskanych w trybie niniejszej ustawy, oraz *stawki wynagrodzenia,* ustalone *w taksie dla pisarzy hipotecznych, ulegają obniżeniu o 50%, (art. 6).*

„ Dz. ust. 26/1932, poz. 236. — Ustawa z dnia 9 marca 1932 roku. O funduszu obrotowym Reformy Rolnej.

„ Dz. ust. 38/1932, poz. 392. — Ustawa z dnia 17 marca 1932 r. o postępowaniu uproszczonem przy regulowaniu stanu hipotecznego gruntów w związku ze *scaleniem* w okręgach Sądów Apelacyjnych w Krakowie i we Lwowie.

„ Dz. ust. 67/1932, poz. 622. Rozp. P-ta R-tej z dnia 11-go lipca 18932 r. o unormowaniu właściwości władz i trybu postępowania w zakresie administracji rolnictwa i reform rolnych, w tej liczbie i przy *scalaniu* gruntów.

„ Dz. ust. 92/1932, poz. 795. — Rozp. Min. Rol. i Ref. Rol. z dnia 26 września 1932 r. w sprawie zmian w rozporządzeniu Min. Ref. Rol. z dnia 25 sierpnia 1926 r. *o uproszczeniach przy wykonywaniu parcelacji* w związku z postępowaniem scaleniowem. (Zmiana § : 1).

„ Dz. ust. 111/1932, poz. 919. — Rozp. Minist. Roln. i Ref. Roln. z dnia 10 października 1932 r., w sprawie zmian w rozporządzeniu Ministrów Ref. Rol. i Spr. w sprawie wykonania ustawy o *scalaniu* gruntów. (Zmiany §§ : 9, 10, 12, 15, 24, 30, 31, 32, 35, 45, 51, 53, 54, 57, 59, 60, 61, 62, 63, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 80 i 82).

„ Dz. ust. 22/1933, poz. 167. Ustawa z dnia 18 marca 1933 r. w sprawie zmian w ustawie z dnia 31 lipca 1923 r. o scaleniu gruntów. (Zmiana art. 12).

Segregacja wierzytelności na nieruchomościach ziemskich, parcelowanych w celu spłaty uciążliwych zobowiązań, — patrz: Rolne gospodarstwo.

Skład dobrowolny. — W myśl art. 1923 K. C. dla zawarcia umowy *składu dobrowolnego* konieczna jest *forma pisemna,* a więc i dowód *wygaśnięcia* takiej umowy wymaga również formy pisemnej *i nie może być wyprowadzony ani z domniemań* ani zeznań świadków. (S. N. I. C. 1427/30, z dnia 27.XI. 1930 r.).

Służebności, — Dz. ust. 67/1932, poz. 622. — Rozp. P-ta R-tej z dnia 11 lipca 1932 r. o unormowaniu właściwości władz i trybu postępowania w zakresie administracji rolnictwa i reform rolnych, w tej liczbie i przy *znoszeniu służebności.*

„ Dz. ust. 111/1932, poz. 920. — Rozp. Min. Rol. i Ref. Rol. z dnia 10 października 1932 r. o zmianach w rozporządzeniu Min. Roln. z dnia 14 lutego 1927 r. w sprawie wykonywania rozporządzenia P-ta R-tej z dnia 1 lutego 1927 r. *o zniesieniu służebności.* (Zmiana §§ : 3, 4, 6, 8, 15, 21 i 22).

„ Dz. ust. 111/1932, poz. 921. — Rozp. z dnia 10 października 1932 r. o zmianach w rozporządzeniu Min. Ref. Rol. z dnia 14 lutego 1927 r. w sprawie wykonania rozporządzenia P-ta R-tej z dnia 1 lutego 1927 r. *o zniesieniu służebności,* (Zmiana §§ : 3, 4, 6, 21 i 29).

„ Dz. ust. 22/1933, poz. 165. — Ustawa z dnia 17 marca 1933 r. w sprawie zmiany rozporządzenia P-ta R-tej z dnia 1 lutego 1927 r. o *zniesieniu służebności* w województwie wołyńskiem, poleskiem, nowogrodzkiem, wileńskiem i we wschodniej części województwa białostockiego.

„ Dz. ust. 29/1933, poz. 251. — Ustawa z dnia 28 marca 1933 r. w sprawie zmiany rozp. P-ta R-tej z dnia 1 lutego 1927 r. *o zniesieniu służebności.* (Zmiana art. 24, 31, 40 ,43, 47), a nadto trzy nowe artykuły o zawieszeniu egzekucji wynagrodzenia gotówkowego za zniesienie służebności.

Soli sprzedaż. — Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 9 lipca 1932 r. (Dz. ust. 65, poz. 609) o obrocie solą.

Spadków i darowizn opodatkowanie. — Ustawa z dnia 14 marca 1933 r. *zmieniająca niektóre przepisy o opodatkowaniu spadków i darowizn.* (Dz. ust. 21, poz. 141).

Opodatkowaniu w myśl podanej przy niniejszem taryfy podlega nabycie majątku w drodze *spadku, legatu, darowizny* oraz na mocy *umowy na korzyść trzeciego, zawartej na wypadek śmierci,* a w szczególności na podstawie ubezpieczenia.

Do podatku od spadków i darowizn nie pobiera się dodatku, przewidzianego w ustawie z dnia 12 lutego 1931 r. o poborze *10% dodatku* do niektórych podatków i opłat stemplowych, (Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 82), (art. 4).

(1) *W przypadkach rozłożenia na raty podatku, wymierzonego przed 1 kwietnia 1933 r.,* taryfa, dołączona do niniejszej ustawy, będzie stosowana do rat, płatnych po 1

kwietnia 1933 r., jeżeli podatnik uiści najdalej do dnia 1 stycznia 1934 r., tak raty, płatne do dnia 1 kwietnia 1933 r., obliczone według stawek taryfy, dołączonej do ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 699), jako też raty, przypadające po tym terminie, a obliczone według stawek nowej taryfy.

(2) Stawki nowej taryfy ustala się w tych przypadkach według wysokości pierwotnej podstawy wymiaru, a nową podstawę wymiaru stanowi podstawa pierwotna, zmniejszona o sumę, która odpowiada w prostym stosunku części podatku, płatnej przed 1-ym kwietnia 1933 r. do całej sumy podatku, wymierzonego według starej taryfy, (art. 5).

(1) Postanowienia art. 5 mają odpowiednie zastosowanie również *w przypadkach, w których podatek*, wymierzony przed 1 kwietnia 1933 r., *nie został rozłożony na raty;* w tym celu rozkłada się podatek z urzędu na 20 równych rat półrocznych, począwszy od terminu płatności podatku.

(2) *Jeżeli podatnik uiścił więcej*, niż z rozterminowania raty wypada na okres do 1 kwietnia 1933 r., to podstawę wymiaru według stawek nowej taryfy stanowi podstawa pierwotna, zmniejszona o sumę, która odpowiada w prostym stosunku części podatku, uiszczonej przed 1 kwietnia 1933 r., do całej sumy podatku, wymierzonego według starej taryfy, (art. 6).

W przypadku korzystania z przepisów ulgowych art. 5 i 6 nie pobiera się *kar za zwłokę i odsetek za odroczenie*, (art. 7).

Ustawa niniejsza obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej i wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1933 r., mając zastosowanie do wszystkich wymiarów, uskutecznionych od tej daty począwszy, (art. 9).

TARYFA OPODATKOWANIA SPADKÓW I DAROWIZN.

Pozycje	Określenie podatnika według jego znamion osobistych, w szczególności według jego stosunku do spadkodawcy lub darującego.	Czysta wartość otrzymanego majątku w tysiącach złotych											
		ponad 3-5	„ 5-10	„ 10-20	„ 20-50	„ 50-100	„ 100-200	„ 200-500	„ 500-1000	„ 1000-2000	„ 2000-5000	„ 5000-10.000	ponad 10 000
		a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l
		Podatek wymierza się według podanej niżej stopy procentowej											
1.	Małżonek zstępny	—	—	0,5	0,75	1	1,25	1,5	2	2,5	3	3.5	4
2.	Wstępny. Przysposobiony. Rodzeństwo rodzone i przyrodnie. Zięć i synowa	1,5	2	2,5	3	3,5	4	4,5	5	5,5	6	7	8
3.	Dzieci rodzeństwa. Pasierb	2	2,5	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
4.	Krewni do 4 stopnia wyżej niewymienieni (rodzeństwo rodziców, rodzeństwo dziadków, wnukowie rodzeństwa, rodzeństwo stryjeczne lub cioteczne). .	3	4	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24
5.	Inni	4	6	8	10	13	16	19	22	25	28	31	34

Spadek. — Art. 12 ustawy *o ochronie lokatorów* nie może być interpretowany według ogólnych zasad *spadkobrania* na podstawie kodeksu, *przepis* bowiem powyższy *ma na względzie zapewnienie dachu nad głową tym, którzy ze zmarłym lokatorem mieszkali, stanowiąc wspólne ognisko domowe.* (S. N. I. C. 1681/29 r. z dnia 15.I.1930 r.).

„ W razie, *gdy małżonek przyczynił się czynnie do zgonu* drugiego małżonka, *umowa wspólności majątkowej małżonków* na przypadek wcześniejszej śmierci jednego z nich *nie zachowuje swego skutku.* (S. N. 159/1929).

„ Przepis, zawarty w art. 1094 cz. 2 K. C., określa maximum niezmienne, jakiem może rozrządzić małżonek, mający jedno lub więcej dzieci, na rzecz swego współmałżonka, i dlatego *małżonek, pozostawiający jedno lub dwoje dzieci, nie może dać lub zapisać swemu współmałżonkowi części rozrządzalnej według art. 913 K. C.*, t. j. połowy lub 1/3 części swego majątku, *ale co najwyżej ¼ część na własność i ¼ na użytkowanie albo ½ tylko na użytkowanie; choćby liczba dzieci nie dochodziła trojga.* (S. N. I. C. 1252/30, z dnia 2.X.1930 r.).

„ 1. *Przepisy art. 795—800 k. c. odnoszą się* nietylko do przyjęcia *spadku* z dobrodziejstwem inwentarza, ale również *i do zrzeczenia się spadku.*

2. *Spadkobiercy względem wierzyciela, który uzyskał przeciw nim wyrok prawomocny*, skazujący ich w charakterze spadkobierców prostych i bezwarunkowych, *nie mogą się już zrzec spadku.*

3. *Skoro spadkobiercy nie zrzekli się spadku, okoliczność, czy* po spadkodawcy *pozostał* jakikolwiek *majątek, jest bez znaczenia*, (art. 873 k. c.). (S. N. I. z dnia 25 marca — 9 kwietnia 1931 r. Nr. 2205/30).

„ Z osnowy art. 789 K. C. wynika, iż wszyscy spadkobiercy, a więc i spadkobiercy porządkowi, korzystający z tak zwanej „saisine", czyli wwiązania się w prawa spadkowe (art. 724 K. C.), mają prawo zrzec się spadku w ciągu lat 30, a zrzeczenie się spadku pociąga w zasadzie nieodpowiedzialność za długi i ciężary spadku, (art. 870 K. C.); możność i *ważność zrzeczenia się spadku* oraz odpowiedzialność lub nieodpowiedzialność spadkobierców przed wierzycielami spadku *nie zależy* bynajmniej od tego, czy zrzeczenie się nastąpiło przed lub po wytoczeniu procesu przez wierzycieli, lecz *od tego, czy spadkobiercy, pomimo nawet formalnego zrzeczenia się spadku, nie usunęli lub nie zataili przedmiotów spadkowych*, (art. 792 K. C.); tacy bowiem spadkobiercy uważani są zawsze za spadkobierców prostych i bezwarunkowych, (S. N. I C. 719/31 z dnia 8.X.1931 r.).

„ *Spadkowy podatek obciąża nie spadek, lecz spadkobiercę.* Zbycie praw spadkowych nie pociąga za sobą przejścia obowiązku zapłacenia podatku spadkowego na nabywcę, o ile strony nie uregulowały tej kwestji odmiennie w akcie zbycia, (S. N. I. z 13 listopada 1931 r. C. 1218/31).

„ *Prawo strony do uczestniczenia przy dokonywaniu oszacowania* w myśl. art. 3 i 23 ustawy *o opodatkowaniu spadków i darowizn*, (poz. 391, Dz. ust. z r. 1923) nie ogranicza się do udziału przy oględzinach, lecz obejmuje również i stosowny udział w samym akcie oszacowania, (N. T. A. z 16 listopada 1931 r., L. Rej. 6562/31).

„ Zgłaszający się o spadek *spadkobierca nie ma obowiązku złożenia dowodu, iż jest wyłącznym spadkobiercą*, jednak, gdy strona pozwana udowodni istnienie innego jeszcze spadkobiercy, a powód nie stwierdzi, by ten inny spadkobierca zrzekł się spadku, albo utracił prawo do niego, lub ustąpił swoje prawa powodowi, powództwo o spadek winno być odpowiednio zredukowane, (S N. I. z dnia 1—22 września 1932 r., C. 2840/31).

„ Wniosek sądu co do *dobrej wiary nabywców praw spadkowych* nie ulega sprawdzeniu w postępowaniu kasacyjnem, (Tenże wyrok S. N. I. z dnia 1—22 września 1932 r. C. 2840/31).

Spółdzielnie kredytowe. — Rozp. z dnia 4 maja 1933 r. (Dz. ust. Nr. 42, poz. 332). — *Zawiera wykaz związków rewizyjnych, zrzeszających spółdzielnie kredytowe,* których wierzytelności *nie podlegają przepisom ustawy* z dnia 29 marca 1933 r. co do *ulg w zakresie oprocentowania i terminów spłaty wierzytelności hipotecznych* oraz nie mogą być przedmiotem postępowania przed urzędami rozjemczemi, przewidzianemi ustawą z dnia 28 marca 1933 r.

„ *Przyjęcie* przez *spółdzielnię kredytową odpowiedzialności solidarnej za zapłatę weksli, wystawionych przez osobę trzecią, bez uzyskania* na to lub na dokonywanie tego rodzaju czynności *zezwolenia* Ministra Skarbu, jako wykraczające poza zakres normalnych czynności bankowych, wymienionych w § 81 rozporządzenia Prez. Rzplitej z 27 grudnia 1924 (Dz. Ust. Nr. 114, poz. 1018), obecnie zastąpionym przez art. 91 rozp. Prez. Rzp. z 17 marca 1928 o prawie bankowem (Dz. Ust. Nr. 34, poz. 321), *nie obowiązuje spółdzielni* w stosunku do osób, względem których spółdzielnia przyjęła powyższe zobowiązanie. (S. N. I. z 3/18 marca 1931. C. 2. 200/30).

Spółka akcyjna. — patrz: Akcyjne Spółki, a nadto:

Niedopuszczalna jest likwidacja spółki akcyjnej, która, wobec niedokonania wszystkich prawem przepisanych formalności założycielskich, *prawnie nie powstała.*

Subskrybenci w wypadku, gdy spółka prawnie utworzona nie została, nie mają prawa żądania jej likwidacji i wyznaczenia likwidatora, lecz *mogą jedynie wystąpić z akcją przeciwko założycielom o zwrot dokonanych przez nich wpłat na akcje.* (Orzeczenie Trybunału handl. w Ljonie z dnia 10 grudnia 1930 r. w sprawie Vial p-ko Beyer i innym).

„ Zasadzie, iż *głosowanie na walnem zgromadzeniu akcjonarjuszy winno być nieskrępowane,* nie jest przeciwne *zobowiązanie się akcjonarjusza na rzecz osoby trzeciej do głosowania w sposób, zgóry ustalony.* Niespełnienie powyższego zobowiązania daje osobie trzeciej podstawę do dochodzenia szkód i strat. (Orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Rennes Izba II z dnia 28 października 1931 r. w sprawie Boutillier p-ko Langlois i innym).

Spółki firmowe. — *Spółka firmowa,* aczkolwiek *składająca się wyłącznie z cudzoziemców,* jest spółką francuską, jeżeli zawartą została we Francji na zasadzie ustaw francuskich, we Francji ma swą siedzibę, prawne zamieszkanie, główne przesiębiorstwa, zarząd, i we Francji dokonywa wszelkich czyności swego życia handlowego. (Orzeczenie Sądu Kasacyjnego Francuskiego z dnia 17 lipca 1930 r. w sprawie Skarbu Państwa Francuskiego p-ko Graf et Cie).

„ *Art. 22 K. H.,* postanawiając, *iż wspólnicy firmowi odpowiadają solidarnie* za wszelkie zobowiązania spółkowe, *chociażby je tylko jeden ze wspólników podpisał,* byle w imieniu firmy, *uznaje wartość podpisu jednego wspólnika.*

A zatem osoby trzecie, którym wręczono weksle, opatrzone jednym tylko podpisem spółkowym, mają prawne podstawy do przypuszczenia, że podpis ten posiada moc, przewidzianą w art. 22 K. H.

Nie można zmuszać trzecich posiadaczy w dobrej wierze, by się przekonywali, że wręczony im akcept odpowiada szczególnym postanowieniom statutu spółki, akceptującej weksel (w danym wypadku podpisy dwóch wspólników na wekslach powyżej fr. 10.000.—) wtedy, kiedy akcept ten posiada formę zwykłą, wymaganą przez ustawę, a ogólnie przyjętą (Wyrok Trybunału Handlowego w Paryżu z dnia 8 maja 1931 w sprawie Banque Internationale de Commerce p-ko Sté Française de Décolletage et Matriçage, Loew, małż. Michas i Auto-Consortium).

„ Aczkolwiek rozporządzenie o zapobieganiu upadłości wyraźnie nie ustanawia związku między odroczeniem wypłat spółce firmowej a odroczeniem wypłat jej wspólnikom, jak to czyni ust. 2 art. 440 K. H. w materji upadłości to jednak rozporządzenie to w założeniu swem łączność tę uświęca.

W związku z tem należy uznać, iż *udzielenie odroczenia wypłat spółce firmowej* nie może nastąpić bez jednoczesnego odroczenia wypłat również wspólnikom firmowym. (S. N. I. C. 3/17 lut. 1933 Nr. 1090/32).

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. — *Nieporozumienia pomiędzy wspólnikami spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, której bieżący zarząd poruczony został jednemu z członków rady zarządzającej,* nie mogą mieć tych samych skutków, co w spółce osób, której zarząd wykonywany jest faktycznie przez wszystkich wspólników niepodzielnie; nieporozumienia te *nie są dostatecznym powodem do rozwiązania spółki,* jeżeli stwierdzonem jest, że w niczem nie przeszkodziły biegowi interesów spółki, które nadal są pomyślne. (Wyrok Trybunału Handlowego w Tuluzie z dnia 27 września 1929 r. w sprawie Fournols p-ko Goulesque i in.).

„ *W spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, kierowanej przez kilku zarządców, wezwania na walne zgromadzenie winny być sporządzane za wspólnem pomiędzy nimi porozumieniem;* pochodzące od jednego, albo od dwóch zarządców z pośród trzech, podczas gdy statut przewiduje podpis trzech zarządców, są nieprawidłowe, a odbyte na ich zasadzie zebranie lub zebrania winny być unieważnione.

W razie niezgody pomiędzy zarządcami, sąd orzeka i nakazać może zwołanie zgromadzenia. (Wyrok Trybunału Handlowego w Béthune z dnia 11 grudnia 1929 w sprawie Peyrart-Rambert p-ko Wallez i Decamps oraz Soc. Nord-Tricot).

„ Skoro umowa spółkowa *w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością* wzbrania *zbycia udziałów w spółce bez zgody wszystkich wspólników,* to wierzyciel osobisty wspólnika nie jest władny zwrócić egzekucji w trybie ust. 2 art. 933 U. P. C. do udziału dłużnika w pomienionej spółce bez uzyskania takiej zgody pozostałych wspólników lub przewidzianego w art. 6 dekr. o sp. z ogr. odp. w brzmieniu 1923 r. zezwolenia sędziego rejestrowego. (S. N. I. z 9 kwietnia 1931, Nr. 2387/30).

„ W myśl art. 19 ust. I p. 2 dekretu *o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością* z 8.II.1919 (Dz. Pr. poz. 201), znowelizowanego ust. z 13.XI.1923 (Dz. Ust. poz. 1019), *sprzeciw w przedmiocie unieważnienia uchwały walnego zgromadzenia winien być zgłoszony listem poleconym w terminie 7-dniowym od dnia jej powzięcia; sprzeciw taki może być również skutecznie zgłoszony do protokółu zgromadzenia udziałowców po zapadnięciu i zaprotokółowaniu odnośnej uchwały.* (S. N. I. C. 2193/30 r. z 13.II 1931 r.).

„ *Kapitał zakładowy spółki* z ograniczoną *odpowiedzialno-*

ścią musi być oznaczony *w walucie krajowej*. (S. N. III: Sek. 1 z dnia 19 stycznia 1932, R. 854/31.

Spółka. — *Ważne jest zastrzeżenie* w umowie *spółki* warunku, *iż na wypadek zgonu któregokolwiek ze wspólników spółka trwać będzie nadal między pozostałymi przy życiu uczestnikami z wyłączeniem spadkobierców* zmarłego, którzy otrzymają tylko określoną zgóry w umowie spłatę. Warunek taki związany jest z ryzykiem, ale nie jest zabroniony przez prawo. (S. N. 14/1930).

Spółki wodne. — Rozp. P-ta R-tej z dnia 25 września 1932 r. (Dz. ust. Nr. 81, poz. 715).

Ciężary na rzecz spółek wodnych, przewidziane w art. 154 ustawy wodnej z dnia 19 września 1922 r. (Dz. U. R. P. z 1928 r. Nr. 62, poz. 574), płatne w okresie czasu od dnia 1 kwietnia 1929 r., do dnia 31 marca 1932 r. włącznie, *mają* aż do ich całkowitego umorzenia, nie dłużej jednak niż *do dnia 31 grudnia 1946 r., pierwszeństwo przed innemi prawami rzeczowemi bezpośrednio po państwowych podatkach i publicznych daninach.*

Sprzedaż. — Obrót nieruchomościami ziemskiemi. *Wydawanie pozwoleń na sprzedaż.* — (Dz. Ust. 67/1932, poz. 622). — Zmiana art. 9 rozp. min. z dnia 1 września 1919 r. (Dz. ust. 73, poz. 428). Udzielanie pozwoleń oraz inne czynności władzy państwowej — o ile chodzi o przeniesienie prawa własności *obszarów, nieprzekraczających 300 ha* (a w województwach: Wileńskiem, Nowogródzkiem, Poleskiem i Wołyńskiem 500 ha) — należy *do powiatowych urzędów ziemskich, a w pozostałych* przypadkach *do okręgowych urzędów ziemskich.*

„ *Spór o zwrot zadatku z powodu odstąpienia od umowy przyrzeczenia sprzedaży nieruchomości nie ma charakteru sporu o prawo rzeczowe do nieruchomości.* Właściwemi przeto dla sporów tego rodzaju są Sądy Grodzkie, jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przekracza 1000 zł. (S. N. I. C. 1916/30 z dnia 22.I. 1931 r.).

„ *Umowa* stron kontraktujących, *że sprzedający poprzestanie na pewnych skutkach nieuiszczenia ceny sprzedażnej w terminie z wyłączeniem rozwiązania sprzedaży*, nie sprzeciwia się prawu. (S. N. I. z dnia 22 listopada — 13 grudnia 1929 r. C. 519/29).

„ *Z art. 1590 kod. cyw. nie wypływa konieczność stawiania w zwłoce dla możności poszukiwania zwrotu zadatku.* (S. N. I. z dnia 22 stycznia 1931. C. 1916/30).

„ *Sprzedaż między małżonkami* nie jest nieważną z samego prawa, powództwo zaś o jej unieważnienie ulega *10-letniemu przedawnieniu.* (S. N. I. C. z dnia 27 lutego 1930, Nr. 1629/29).

„ *Nabywca nieruchomości jest osobiście odpowiedzialny za odsetki* od pożyczonego kapitału za czas *od daty nabycia, chociażby* z mocy rozporządzenia waloryzacyjnego *część tych odsetek została włączona do kapitału.*

Fakt, że nieruchomość nie daje żadnego dochodu, nie wyklucza osobistej odpowiedzialności nabywcy za odsetki od sum hipotekowanych. (S. N. I. z dnia 3 kwietnia 1930 roku. C. 1968/29).

„ Do zastosowania ustawy z 2 lipca 1924 *w razie nabycia majątku przez kilka osób na wspólną własność* nie jest wymagane, aby były wskazane w akcie części lub granica działek, nabywanych przez każdego z nabywców; *nie jest* również *koniecznem, aby oddanie w posiadanie nabywcom nastąpiło w dacie zawarcia umowy sprzedaży lub przyrzeczenia sprzedaży.*

Fakt, że majątek jest w dzierżeniu dzierżawcy, również *nie wyklucza możności posiadania przez nabywców* w rozumieniu ustawy z 1 lipca 1924. (S. N. I. z dnia 14 października 1930, C. 885/30).

„ *Zobowiązanie handlującego zaopatrywania się w pewne towary wyłącznie u danego dostawcy nie sprzeciwia się zasadzie swobody handlu, skoro* nie pociąga za sobą ogólnego i absolutnego wzbronienia, a *ograniczone jest okresem czasu*, podczas którego handlujący prowadzić będzie swoje przedsiębiorstwo.

W szczególności w tych warunkach dozwolona jest klauzula wyłączności zaopatrywania się w piwo, a wymówiona przez browar wobec szynkarza, będącego jego dłużnikiem. (Orzeczenie Sądu Kasacyjnego z dnia 17 lutego 1931 r. w sprawie Cayla p-ko spółce Browaru Tantonville).

„ Umowa, w myśl której fabrykant samochodów dostarcza klientowi wóz, którego właścicielem będzie mógł się stać na pewnych warunkach, jest *pożyczką do używania, jeżeli przewidzianem jest, że aż do wykonania tych warunków fabrykant pozostaje właścicielem wozu, a sprzedaż lub ustąpienie go osobie trzeciej jest formalnie wzbronione.*

Sprzedaż osobie trzeciej przed wykonaniem warunków stanowi nadużycie zaufania. (Sąd Apel. w Paryżu z 4 stycznia 1932. Spr. Spółki Samochodów Donnet).

„ W myśl przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 sierpnia 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 60, poz. 484), dotyczących wykonania w stosunku do obywateli Związku Socjalist. Republik. Rad, art. 40 ustawy o prawie właściwem dla stosunków prywatnych, zatwierdzenie wniosku o hipoteczne ujawnienie aktu w przedmiocie *sprzedaży nieruchomości przez obywatela Z. S. S. R. obywatelowi polskiemu* nie może być uzależnione od złożenia zaświadczenia, o którem jest mowa w § 1 pomienionego rozporządzenia, *jeżeli akt ten spisany został przed wejściem w życie rzeczonego rozporządzenia.* (Zasada prawna, uchwalona w składzie siedmiu sędziów S. N. I. C. z 22 kwietnia 1932. Nr. 1202/31).

„ W sprawach *o zerwanie umowy sprzedaży nieruchomości z powodu pokrzywdzenia* nie mają zastosowania przepisy formalne art. 1678 — 1680 K. C. o sposobie dokonywania *ekspertyzy* co do wartości *majątku, lecz odpowiednie przepisy obowiązujących Ustaw Postępowania Cywilnego.* (S. N. I. C. 373/32 z dnia 24.XI.1932).

„ *Pozostawienie sumy na hipotece nieruchomości samo przez się nie nadaje zobowiązaniu* nabywców nieruchomości *cechy niepodzielności.* (S. N. I. z 2/16 stycznia 1930 r. C. 1717/29).

Sprzedaż napojów alkoholowych. — Ustawa z dnia 21 marca 1931. (Dz. Ust. 51/1931, poz. 423).

(d. c. n.).

ZMIANY W USTAWIE O OPŁATACH STEMPLOWYCH

Art. 148 prawa o notarjacie, dotyczący zmian w ustawie o opłatach stemplowych, omówiony będzie na łamach „Przeglądu Notarjalnego“ w specjalnym artykule p. Achillesa Rosenkranza. Artykuł ten ukaże się w następnym numerze.

ZNIESIENIE SĄDU APELACYJNEGO W TORUNIU

Niebawem ogłoszone będzie rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z mocą ustawy o zniesieniu Sądu Apelacyjnego w Toruniu, którego obszar właściwości włączony będzie do obszaru Sądu Apelacyjnego w Poznaniu.

W ten sposób liczba Sądów Apelacyjnych w Państwie zmniejszona będzie z 8 do 7.

Również rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej zarządzone zostanie zniesienie Sądu Okręgowego we Włocławku.

W związku ze zniesieniem Sądu Apelacyjnego w Toruniu i Sądu Okręgowego we Włocławku, nastąpi zmiana w obszarze właściwości terytorjalnej niektórych innych sądów, przyczem po raz pierwszy w dziejach odrodzonego Państwa Polskiego przekreślone zostaną w tym względzie linje graniczne kordonów państw zaborczych. Mianowicie terytorjum Sądu Okręgowego w Kaliszu włączone będzie do okręgu Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, niektóre okręgi Sądów Grodzkich, należące dotąd do obszaru właściwości Sądu Okręgowego we Włocławku, będą włączone do obszaru Sądu Okręgowego w Toruniu.

Ruch osobowy

MOLDENHAWER JÓZEF, notarjusz przy wydziale hipotecznym Sądu Okręgowego w Łodzi, mianowany notarjuszem przy wydziale hipotecznym Sądu Okręgowego w *Warszawie* z dniem 1 listopada 1933 r.

OKSZA-STRZELECKI KAZIMIERZ, Sędzia Sądu Grodzkiego w Łodzi, odwołany z delegacji do pełnienia obowiązków pisarza hipotecznego przy wydziale hipotecznym Sądu Okręgowego w Łodzi i mianowany notarjuszem przy wydziale hipotecznym Sądu Okręgowego w *Łodzi* z dniem 1 listopada 1933 r.

*

ZDANOWICZ STANISŁAW mianowany notarjuszem przy wydziale hipotecznym Sądu Okręgowego w Słupcy z siedzibą w *Zagórowie* z dniem 1 listopada 1933 r.

Książki nadesłane

ACHILLES ROSENKRANZ. USTAWA O OPŁATACH STEMPLOWYCH wraz z Przepisami Wykonawczemi. Teksty i komentarz. Warszawa, 1933. Nakładem Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie. Str. 1041 + XX. — Fundamentalna praca wytrawnego znawcy przedmiotu, nieprzebrane źródło wykładni przepisów stemplowych, ogromny materjał objaśniający i porównawczy — oto książka p. Achillesa Rosenkranza, która ukazała się na rynku księgarskim wiosną r. b. i zdołała już sobie zdobyć należne stanowisko w naszej literaturze stemplowej.

*

ENCYKLOPEDJA PODRĘCZNA PRAWA PRYWATNEGO pod redakcją Henryka Konica i ENCYKLOPEDJA PODRĘCZNA PRAWA KARNEGO pod redakcją Wacława Makowskiego. Nakładem Instytutu Wydawniczego „Bibljoteka Polska" w Warszawie. — Ukazały się zeszyty V tego niezmiernie pożytecznego przedsięwzięcia wydawniczego, pozostającego pod kierownictwem wymienionych dwuch znakomitych specjalistów, których nazwiska są pełną rękojmią wysokiego poziomu obu Encyklopedji, ogarniających całokształt teorji i praktyki prawa.

*

CEZARY PONIKOWSKI. SYLWETY OBROŃCZE. Ze wspomnień o adwokaturze. Warszawa. Nakładem Oddziału Warszawskiego Związku Adwokatów Polskich. — Piękna książka wyszła z pod pióra sędziwego przywódcy palestry stołecznej, byłego wieloletniego Prezesa Naczelnej Rady Adwokackiej, człowieka wybitnego umysłu i gorącego serca. Tylko bowiem człowiek mądry i dobry może tak pisać, kreśląc w doskonałych skrótach i świetnym języku sylwetki najwybitniejszych przedstawicieli palestry warszawskiej minionego pokolenia. Krajewski, Karpiński, Preiss (późniejszy rejent i pisarz hipoteczny), Pepłowski, Anc, Dunin, Franciszek Nowodworski, Osuchowski, Suligowski, Szumański (późniejszy rejent), Benzef, Grabowski — oto w kolejności szkiców galerja znakomitych prawników i obrońców, jaką przedstawia Autor ogółowi prawnictwa polskiego, stawiając tym zasłużonym, co już odeszli, trwały po wszystkie czasy pomnik.

*

PRAWO O USTROJU ADWOKATURY z komentarzem (orzecznictwo Sądu Najwyższego do 1 września 1933 r.) opracował Stanisław Lubodziecki, Prokurator Sądu Najwyższego. Warszawa, 1933. Nakładem Księgarni F. Hoesicka.

*

WITOLD STEINBERG. PRAWO SĄSIEDZKIE. Odbitka z „Czasopisma Prawniczego". Kraków, 1933. Str. 268.

ŚCISŁY KOMITET REDAKCYJNY: *Przewodniczący* — Zygmunt Hübner. *Członkowie:* z ramienia Małopolskich Izb Notarjalnych — dr. Stefan Breyer, dr. Tadeusz Kostórkiewicz, Izaak Rosenblatt, Michał Rzepecki, dr. Bolesław Trzos; z ramienia notarjatu Ziem Zachodnich — dr. Jan Sławski; z ramienia Zrzeszenia Notarjuszów i Pisarzów Hipotecznych — Wacław Antecki, Jakub Glass, Karol Hettlinger, Marjan Kurman, Władysław Olewski, Wacław Dominik Paszkowski.

REDAKTOR: *MARJAN KURMAN.*

WYDAWCA: *ZYGMUNT HÜBNER* w imieniu Zarządu Głównego Zrzeszenia Notarjuszów i Pisarzów Hipotecznych.

Odbito w drukarni Wł. Łazarskiego, pod kierownictwem M. Drapczyńskiego.